

## Identifikácia obvyklej praxe výkonu kompetencií jednotlivých VÚC

## Úvod

Dokument vznikol ako súčasť projektu *Efektívne regióny*, ktorý mapuje efektívnosť VÚC. Spracovaný prehľad obvyklej praxe výkonu vybraných kompetencií jednotlivých samosprávnych krajov predstavuje doplňujúci analytický materiál k pochopeniu fungovania VÚC a ich efektivity práce vzhľadom na vynaložené financie.

Keďže sa projekt *Efektívne regióny* zameriava na vybrané oblasti kompetencií, bola v tomto dokumente spracovaná obvyklá prax iba pre kompetencie v oblasti dopravy, vzdelávania, životného prostredia a základného spracovávaného prehľadu plnenia rozpočtov.

Na základe výsledkov komplexného spracovania rozpočtov jednotlivých VÚC (za roky 2012 až 2018) pre potreby tohto projektu je možné konštatovať, že samosprávne kraje hospodárili so svojimi financiami tak, že rozdelili celkový rozpočet do niekoľkých samostatných - čiastkových rozpočtov.

Čiastkové rozpočty:

1. Rozpočet bežných príjmov
2. Rozpočet kapitálových príjmov
3. Rozpočet príjmových finančných operácií
4. Rozpočet bežných výdavkov
5. Rozpočet kapitálových výdavkov
6. Rozpočet výdavkových finančných operácií

Rozpočty 1. – 3. spolu poskytli informáciu o celkových príjmoch samosprávneho kraja a rozpočty 4. – 6. informovali o celkových výdavkoch kraja.

Uvedené základné rozdelenie dodržiavali v podstate všetky kraje rovnako. K rozdielom v evidencii jednotlivých rozpočtových položiek dochádzalo najmä na strane výdavkov (napr. pri detailizácii bežných výdavkov), kde každý kraj mal svoj vlastný systém vedenia jednotlivých skupín, resp. programov a podprogramov konkrétnych výdavkov (a to aj v závislosti od ekonomickej/úctovnej klasifikácie).

Pre potreby projektu *Efektívne regióny*, ktorého cieľom je sprístupniť užívateľovi pohľad na celkovú efektívnosť VÚC v porovnaní s vynaloženými financiami čo najzrozumiteľnejšie, boli identifikované také položky príjmov a výdavkov, ktoré sú porovnateľné a je ich možné sledovať v každom VÚC bez ohľadu na typ klasifikácie, podľa ktorej boli vedené v účtovníctve samotného kraja. Tieto položky sa tak stali indikátormi efektivity v oblasti financovania samosprávnych krajov.

Podrobné informácie k problematike spracovania rozpočtov VÚC sú k dispozícii v samostatnom dokumente.

Vzhľadom na hlavný projektový cieľ, ktorým je sledovanie efektivity VÚC v porovnaní s ich hospodárením s financiami sa pri popise obvyklej praxe pri výkone kompetencií zameriame na posudzovanie finančných tokov do vybraných kompetenčných oblastí.

Pri tvorbe tohto dokumentu boli preto ako základný materiál použité Záverečné účty jednotlivých krajov za rok 2018 a Výročné správy, v ktorých bolo celkové zhodnotenie činnosti a rozpočtu daného

kraja za príslušný kalendárny rok. Informácie, s ktorými tento dokument pracuje sú teda aktuálne k 31.12.2018<sup>1</sup>.

## 1. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Banskobystrickom samosprávnom kraji (ďalej ako BBSK)<sup>2</sup>

### 1.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

Banskobystrický kraj mal v zriaďovateľskej pôsobnosti 60 škôl a 3 samostatné školské zariadenia s právnou subjektivitou. V roku 2018 poskytol BBSK príspevok 30 subjektom, ktorí boli zriaďovateľmi 40 neštátnych školských zariadení.

Podiel kraja na vzdelávaní bol v zabezpečení finančných, personálnych, materiálno-technických potrieb, prevádzky a výchovno-vzdelávacieho procesu školských zariadení vo svojej správe.

Medzi hlavné činnosti kraja v oblasti vzdelávania patrili:

- Koordinácia odbornej činnosti vo výchovno-vzdelávacom procese, usmerňovanie činností a vydávanie pokynov riaditeľom škôl a školských zariadení
- Odborná, metodicko-konzultačná činnosť pre vedúcich pracovníkov
- Kontrola dodržiavania všeobecne záväzných nariadení a predpisov
- Spracovávanie Stratégie odborného vzdelávania na SOŠ
- Organizovanie rôznych druhov podujatí pre riaditeľov škôl, ale aj študentov

V rámci celoročného hodnotenia programu Vzdelávanie sa BBSK z pohľadu rozpočtu zamerlal na výsledok hospodárskej činnosti jednotlivých škôl vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti.

Výdavky boli sledované na dvoch základných úrovniach rozpočtu – bežné a kapitálové výdavky.

#### **Bežné výdavky**

Program „Vzdelávanie“ mal každoročne v rozpočte svoje pevné miesto a bežné výdavky, ktoré boli pre jeho zabezpečenie plánované, sa pohybovali na úrovni **cca 60 miliónov EUR**.

Pre pochopenie fungovania činnosti BBSK na úrovni školstva je nevyhnutné uviesť aj to, že školy a školské zariadenia ako rozpočtové organizácie, sú financované z rozpočtu BBSK, príspevkové organizácie a neštátne školské zariadenia sú na rozpočet BBSK napojené príspevkom a dotáciou z BBSK.

Rozpočet, ktorý bol krajom schválený, bol preto stanovený pre:

- 60 škôl s právnou subjektivitou (prenesený výkon štátnej správy) z toho 39 škôl bolo zriadených ako rozpočtové organizácie a 21 škôl hospodáril ako príspevkové organizácie,
- 57 školských zariadení a jazykových škôl, z ktorých mali 3 školské zariadenia právnou subjektivitu a 51 školských zariadení a 3 jazykové školy boli súčasťou škôl,

---

1 Počas tvorby tohto dokumentu neboli ešte k dispozícii Záverečné účty za rok 2019, ktoré by bolo možné využiť ako zdroj informácií.

2 ZÁVEREČNÝ ÚČET BANSKOBYSSTRICKÉHO SAMOSPRÁVNEHO KRAJA ZA ROK 2018

- 40 cirkevných a súkromných základných umeleckých škôl, jazykových škôl a školských zariadení 30 zriaďovateľov.

Na pokrytie bežných výdavkov v oblasti Vzdelávania sa použili prostriedky:

- Zo štátneho rozpočtu
- Z daňových príjmov BBSK a nedaňových príjmov rozpočtových organizácií
- Z grantov a darov
- Z podnikateľskej činnosti rozpočtových organizácií
- Z prostriedkov na úhradu stravy v školských jedálňach

V roku 2018 hospodáril s krajskými financiami 21 škôl - právnych subjektov ako príspevkových organizácií. Podnikateľskú činnosť vykonávali v roku 2018 dve školy – rozpočtové organizácie, pričom obidve dosiahli zisk.

Výnosy, ktoré školy a školské zariadenia boli schopné dosiahnuť, nadobudli prostredníctvom predaja vlastných výrobkov, prác a služieb, ktoré vykonávali a vyrábali v rámci odborného výcviku, z prenájmu školských priestorov a za poskytovanie ubytovacích a stravovacích služieb. Všetky tieto školy boli strednými odbornými školami, ktoré boli schopné si týmto spôsobom „zarobiť“. Príjmy z týchto činností sa zaraďovali v rámci rozpočtu kraja medzi bežné nedaňové príjmy.

Ako už bolo spomenuté, školy na realizáciu projektov okrem tohto typu príjmov získavali finančné prostriedky aj z transferov štátneho rozpočtu - napríklad Úrad vlády SR poskytol účelové dotácie na nákup športovej výbavy pre 4 školy v BBSK, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu poskytlo transfer napr. na výkony maturít, dofinancovanie základného vzdelania, dohodovacie konanie (súťaž, bazény), vzdelávacie poukazy, mimoriadne výsledky žiakov, platy asistentov učiteľov, odchodné, lyžiarske kurzy, projekty medzinárodnej spolupráce, či na nákup učebníc).

Školy tiež získavali prostriedky z grantov, v roku 2018 konkrétne z programu Erasmus+.

Do financovania bežných výdavkov sa však dostávali prostriedky aj z iných grantov, ako napr. ESF (III. programové obdobie) alebo zahraničné granty vzdelávania.

Najvyšší objem finančných prostriedkov bol poskytnutý na prenesený výkon štátnej správy v oblasti Vzdelávania (konkrétne kompetencie boli popísané v dokumente Prehľad vybraných kompetencií samosprávnych krajov v zmysle platnej legislatívy), ktorý bol financovaný predovšetkým zo štátneho rozpočtu a častokrát ho ovplyvňoval zdĺhavý proces verejného obstarávania na opravy školských budov, zariadení a na nákup vybavenia.

V roku 2018 bolo zo štátneho rozpočtu hradených 78% výdavkov a na dofinancovanie ostatných výdavkov sa použili v 18% zdroje BBSK a v 4% ostatné zdroje.

Podľa Záverečného účtu BBSK za rok 2018 školy použili tieto finančné prostriedky najmä na pokrytie prevádzkových nákladov predovšetkým na úhradu energií, vodného, na nákup materiálov, na opravy a údržbu a na úhradu všeobecných služieb. BBSK poskytol školám financie zo získaných daňových príjmov, pričom najvyšší podiel týchto prostriedkov išiel na odmeny a odvody pre nepedagogických zamestnancov škôl, na dofinancovanie prevádzkových nákladov, riešenie časti opráv, údržby a havárií, na odstupné, prípadne na stravovanie žiakov v školách, kde nemali školskú jedáleň, na medzinárodnú súťaž Forfest ako aj na 5% kofinancovanie projektu v 1 SOŠ.

Ak sa niektorá zo škôl dostala do straty, bolo to spôsobené tým, že sa musela vysporiadať napr. s investovaním vlastných zdrojov na nákup výpočtovej techniky, s výrazným poklesom počtu žiakov, či vysokými nákladmi na energie a opravy a údržbu.

Najvyšší podiel medzi jednotlivými nákladovými ukazovateľmi mali osobné náklady – mzdy - bez ohľadu na to, či škola v konečnom dôsledku vykázala zisk alebo stratu.

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálový rozpočet bol pre program Vzdelávanie nastavený vo výške **cca 2 milióny EUR**, pričom bol pokrytý z prevažnej miery daňovými príjmami kraja a zdrojmi štátneho rozpočtu. Kapitálové výdavky sa používali na financovanie investičných akcií, ako napr. rekonštrukčné práce na budovách škôl a školských zariadení, nákupy rôznorodých zariadení od tlačiarň cez kotel, kamerový systém až po traktor pre autoškolu, či zlepšenie podmienok praktického vyučovania na zvýšenie počtu žiakov v danom odbore.

#### **1.2. Oblasť kompetencií: Doprava**

Podľa Výročnej správy za rok 2018 mal BBSK k 1.1.2018 v správe 2 440,523 km ciest II. a III. triedy<sup>3</sup>.

Kompetencie kraja v oblasti dopravy možno rozdeliť na kompetencie na úseku „vlastnej“ dopravy, čiže prímestskej a na kompetencie na úseku správy a údržby komunikácií.

Rovnako ako v prípade programu Vzdelávanie sa aj pri programe Doprava sledovali výdavky bežného a kapitálového rozpočtu.

Program Doprava používal finančné prostriedky z viacerých zdrojov – dotácie zo štátneho rozpočtu, príjmy BBSK, bankové úvery.

Rozpočet bežných výdavkov celého programu sa pohyboval na **cca 15 miliónoch EUR** a kapitálových výdavkov na hodnote **cca 8 miliónov EUR**.

### **Bežné výdavky**

V roku 2018 bolo na tomto úseku pridelených 20 dopravných licencií na prevádzkovanie pravidelnej prímestskej autobusovej dopravy vo verejnom záujme, pričom boli tieto služby poskytované na 205 linkách. V BBSK dopravu zabezpečovali dvaja dopravcovia – SAD Lučenec a SAD Zvolen. Prioritou samosprávneho kraja bolo zabezpečiť prepravu obyvateľov a preto dával v rámci schvaľovacieho procesu cestovných poriadkov prímestskej dopravy dôraz na ich optimalizáciu. Cieľom BBSK bolo optimalizovať výšku objednávaných výkonov v ubehnutých kilometroch k prepravným potrebám cestujúcich v regióne BBSK pri efektívnom vynakladaní verejných prostriedkov. BBSK preto spracoval a aktualizoval Plán dopravnej obsluhy, ktorý slúžil ako prostriedok pre systémové riešenie ďalšej harmonizácie verejnej dopravy v regióne.

Okrem toho riešil BBSK v rámci bežných výdavkov aj úhrady predpokladanej straty z realizovaných výkonov vo verejnom záujme. Preto bola medzi ďalšie ukazovatele zaradená aj výška ekonomicky oprávnených nákladov dopravcov, ktorú ovplyvnili úhrady mýta, ceny pohonných hmôt, náhradných dielov a ostatných materiálových vstupov a nákladov vyplývajúcich z odpisových plánov.

---

<sup>3</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)

BBSK poskytol cestujúcej verejnosti aj sociálne zľavy, z ktorých vzniknutú stratu bol povinný dopravcom uhrádzať. Všetky tieto ukazovatele boli zaradené do programu výkonov vo verejnom záujme v súvislosti s dopravou a spadali pod bežné výdavky.

V rámci bežných výdavkov sa používali pri Autobusovej doprave finančné prostriedky aj na pokrytie kúpy nových autobusov.

V rámci skupiny bežných výdavkov pri zabezpečovaní stavu komunikácií využíval BBSK finančné prostriedky najmä na zabezpečenie efektívnej starostlivosti o cesty II. a III. triedy a mosty, ktoré mal vo vlastníctve. Cieľom tejto starostlivosti bolo udržanie bezpečnej zjazdnosti týchto ciest, takže sa údržba zameriavala najmä na vykonávanie prác, ktoré mali zabezpečiť plynulú premávku, udržiavať dobrý stav vozoviek a ostatných súčastí ciest II. a III. triedy tak, aby sa predišlo zhoršovaniu stavebného stavu vplyvom prevádzky a poveternostných podmienok – robili sa výpravy a súvislé opravy povrchu ciest, údržba krytov vozoviek, dopravného značenia, bezpečnostného zariadenia, údržba cestného telesa, mostov, odstavňových plôch, cestnej zelene (čistenie priekop, hornej a spodnej stavby mostov, opravy podporných múrov, zriadenie a výmena zvodidiel), odvodnenie, správa a ochrana ciest. V prevádzke bola tiež dispečersko-spravodajská služba.

Všetky uvedené činnosti boli ukazovateľmi letnej a zimnej údržby ciest.

V rámci správy ciest BBSK využíval finančné zdroje na činnosti (ukazovatele) ako sú zabezpečenie vedenia presnej evidencie a vykonávanie prehliadok ciest, tvorba rezervy na mimoriadne udalosti vznikajúce vplyvom počasia (povodne, zosuvy pôdy, ...) ako aj na realizáciu opráv škôd, ktoré spôsobili, na poplatky za odvádzanie zrážkových vôd, daň z nehnuteľnosti za objekty spojené s výkonom správy a údržby ciest, či na mimoriadnu údržbu ciest (keď napr. v roku 2018 došlo vplyvom extrémnej zimy k nadmernému poškodeniu ciest).

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky, ktoré by súviseli s regionálnou dopravou, neboli identifikované.

Z hľadiska komunikácií zabezpečoval BBSK (resp. Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s.) správu a údržbu ciest II. a III. triedy, konkrétne:

- Zabezpečenie zimnej zjazdnosti ciest
- Údržba vozoviek
- Dopravné značenie
- Bezpečnostné zariadenia
- Údržba a oprava mostov
- Údržba ostatných cestných objektov
- Sadovníctvo
- Ostatné činnosti

Správa ciest pokrývala:

- Výkon správy majetku (prehliadky ciest a mostov, vedenie cestnej databanky, ...)
- Prvky mimoriadnej údržby
- Úhradu výdavkov za zrážkové vody
- Úhradu dane z nehnuteľností
- Rezervu na mimoriadne udalosti

Z pohľadu kapitálových výdavkov došlo k čerpaniu finančných prostriedkov najmä na investičné akcie, ktoré súviseli s rekonštrukciami ciest II. a III. triedy, ako aj mostami vo vlastníctve BBSK. V roku 2018 boli takéto zdroje menej čerpané z dôvodu náročnosti procesu verejného obstarávania.

Konkrétne išlo napr. o sanácie zosuvu pôdy na viacerých úsekoch, na opravy niekoľkých mostov a vybraných úsekov konkrétnych ciest.

### **1.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie**

Problematika životného prostredia bola na Úrade BBSK v kompetencii úseku územného plánovania a životného prostredia. Životné prostredie bolo z pohľadu investícií zaradené do rozpočtu bežných výdavkov, ktorého prostriedky sa používali na zabezpečenie plnenia úloh vyplývajúcich zo zák. č. 24/2006 Z.z.. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ako dotknutý orgán) a oblasť ŽP podľa zákona č.302/2 Z. z..

Merateľným ukazovateľom bol počet stanovísk vydaných:

- k zámerom navrhovaných činností podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie,
- k správam o hodnotení k navrhovaným činnostiam a k strategickým dokumentom podľa zákona o posudzovaní vplyvov na životné prostredie,
- podľa osobitných právnych predpisov v oblasti životného prostredia (zákon o ovzduší, zákon o ochrane prírody a krajiny, zákon o ochrane pred povodňami atď.)

Bežné výdavky tak pokrývali administratívne služby a režijné výdavky (mzdy, poistné, tovary a služby, ...).

Okrem toho do životného prostredia patrila aj environmentálna propagácia kraja, v rámci ktorej sa finančné prostriedky používali na prípravu a realizáciu rôznych akcií organizovaných Oddelením územného plánovania a životného prostredia a na prezentáciu a propagáciu koncepčného a systematického plánovania priestorového usporiadania a funkčného využívania územia regiónu s dôrazom na ochranu a tvorbu životného prostredia. V roku 2018 išlo o usporiadanie dvoch odborných seminárov s názvom "Putovanie odpadov" určených pre študentov stredných škôl v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja.

### **1.4. Financie**

BBSK rozdelil svoj rozpočet na dve základné časti – príjmovú a výdavkovú časť. Plnenie rozpočtu bolo hodnotené na základe jeho rozdelenia na bežné príjmy a bežné výdavky a kapitálové príjmy a kapitálové výdavky. Samostatnú skupinu tvorili príjmové a výdavkové finančné operácie, ktoré sa v konečnom dôsledku započítavali buď do príjmovej alebo výdavkovej časti v závislosti od charakteru prebiehajúcich finančných operácií.

Príjmy sledoval a detailnejšie rozdeľoval BBSK na základe ekonomickej klasifikácie na:

- Bežné príjmy
  - Daňové príjmy
  - Nedaňové bežné príjmy
  - Bežné granty a transfery
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
  - Kapitálové granty a transfery

- Príjmové finančné operácie
  - Z ostatných finančných operácií
  - Zostatok prostriedkov z predchádzajúcich rokov
  - Prevod prostriedkov z peňažných fondov
  - Iné príjmové finančné operácie

Výdavky boli rozdelené a sledované na základe zaradenia podľa ekonomickej klasifikácie a podľa programov.

Podľa ekonomickej klasifikácie boli sledované:

- Bežné výdavky
  - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV
  - Poistné a príspevok do poisťovní
  - Tovary a služby
  - Bežné transfery
  - Splácanie úrokov
- Kapitálové výdavky
  - Obstarávanie kapitálových aktív
  - Kapitálové transfery
- Výdavkové finančné operácie
  - Úvery, pôžičky, návratné finančné výpomoci
  - Splácanie istín

Podľa programovej klasifikácie sa sledovali výdavky nasledovných programov:

- Samospráva, manažment, kontrola
- Regionálny rozvoj a cestovný ruch
- Projekty štrukturálnych fondov
- Podporné služby
- Majetok
- Administratíva
- Komunikácie
- Výkony vo verejnom záujme
- Zdravotníctvo
- Kultúra
- Vzdelávanie
- Sociálne služby
- Investičná činnosť
- Rezerva BBSK

V rozpočte nastalo niekoľko zmien v závislosti od vývoja situácie v kraji. Na konci roka bolo jeho plnenie vyhodnotené percentuálne alebo číselne. Popis skutočného stavu čerpania rozpočtu spolu s tabuľkovým prehľadom bol uvedený v dokumente pod názvom Záverečný účet Banskobystrického samosprávneho kraja za daný rok.



Banskobystrický kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	202 831 135,01 EUR
<b>Výdavky</b>	167 169 973,62 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	35 661 161,39 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	26 744 083,73 EUR

## 2. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Žilinskom samosprávnom kraji (ďalej ako ŽSK)<sup>4</sup>

### 2.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

V zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja bolo k 31.12.2018 v rámci prenesených kompetencií 59 organizácií, z toho 33 rozpočtových (15 gymnázií, 1 konzervatórium, 17 stredných odborných škôl) a 26 príspevkových (stredné odborné školy) organizácií. V rámci originálnych kompetencií to bolo 62 školských zariadení a 4 jazykové školy, z toho bolo 39 rozpočtových (35 školských zariadení a 4 jazykové školy) a 27 príspevkových (školské zariadenia) organizácií.

V súlade s Plánom rozvoja Žilinského kraja do roku 2022 uskutočnil ŽSK viaceré zmeny v sieti škôl, ktoré odrážali budúce potreby na trhu práce a mali viesť k skvalitneniu výchovno-vzdelávacieho procesu. Išlo o vyradenie Spojenej školy, zaradenie Strednej priemyselnej školy informačných technológií, vyradenie školského internátu a zmenám názvov viacerých stredných odborných škôl.

Školské zariadenia sa na rozpočte ŽSK podieľali cca 20 % v rámci nedaňových príjmov, ktoré pozostávali najmä z príjmov za služby, ktoré sa týkali využívania školských internátov, stravného, či prenájmu priestorov.

Popri samotnej tvorbe príjmov školy využívali aj rôzne grantové systémy, ktoré im pomáhali pokrývať náklady. Na školách v pôsobnosti ŽSK to boli najmä prostriedky zo Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu – Erasmus. Okrem toho aj transfery Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR napomáhali pokrytiu nákladov spojených s maturitami, dejepisnou súťažou, vzdelávacími poukazmi, lyžiarskymi kurzami, odchodným, mimoriadnymi výsledkami žiakov, asistentami učiteľov, príspevkami na učebnice, projektom „Grafické systémy v odbornom vzdelávaní“, projektom „Enviroprojekt 2018“, projektom „Podpora organizačného zabezpečenia vzdelávania pedagogických zamestnancov“ a rozvojovým projektom – Slovensko – francúzska výzva. Prostriedky z Fondu na podporu umenia využili na svoje projekty 2 školy, krajské kolá rôznych olympiád boli

<sup>4</sup> Žilinský samosprávny kraj. Záverečný účet za rok 2018

podporené Okresným úradom Žilina a na aktivity projektu Euroregión Tatry – vzdelávanie PL-SK boli použité prostriedky z Európskych štrukturálnych fondov.

Z hľadiska výdavkov sa finančné prostriedky použili na financovanie nasledovných podprogramov rozpočtového programu Vzdelávanie: Gymnázia, Stredné odborné školy, Konzervatórium Žilina, Školské zariadenia, Voľno-časové aktivity, Neštátni zriaďovatelia ZUŠ a školských zariadení a Grantový systém v oblasti vzdelávania.

ŽSK rozdelil výdavky spojené so vzdelávaním aj na základe prenesených a originálnych kompetencií VÚC. Prenesené kompetencie boli financované cez transfery Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu. Výška prideleného rozpočtu školám závisela od normatívneho príspevku pre školu na kalendárny rok, ktorý bol určený počtom jej žiakov a normatívnym objemom finančných prostriedkov prislúchajúcim na jedného žiaka školy na bežný kalendárny rok.

V rámci prenesených kompetencií bolo v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja 33 rozpočtových organizácií a 26 príspevkových organizácií. V rámci originálnych kompetencií išlo o 4 jazykové školy a 35 školských zariadení vedených ako rozpočtové a 27 školských zariadení vedených ako príspevkové organizácie. ŽSK zároveň poskytlo 9 školám príspevkov na stravovanie.

ŽSK pridelil zariadeniam vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti finančné prostriedky na originálne kompetencie z vlastných príjmov ŽSK podľa:

- počtu vydaných jedál (zariadenia školského stravovania),
- počtu ubytovaných žiakov (školské internáty),
- počtu poslucháčov (jazykové školy),
- počtu detí navštevujúcich zariadenia (centrum voľného času) v príslušnom kalendárnom roku.

Od 1. februára 2018 ŽSK poskytol zriaďovateľom cirkevných a súkromných jazykových škôl, základných umeleckých škôl a školských zariadení dotáciu vo výške 100 % z príspevku na poslucháča jazykovej školy a dieťa školského zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK.

Podprogramy programu Vzdelávanie s označením „Gymnázia“, „Stredné odborné školy“ a „Konzervatórium Žilina“ mali spoločné ciele, ktorých splnenie sa pokrývalo bežnými aj kapitálovými výdavkami. Tieto ciele boli tri: 1.) Racionalizovať sieť gymnázií/stredných škôl s cieľom kvalitatívneho zvyšovania úrovne výchovno-vzdelávacieho procesu/v súlade s demografickým vývojom a požiadavkami trhu práce v regióne, 2.) Zabezpečiť kvalitnú prípravu žiakov/študentov SOŠ pre prijímacie konanie na vysoké školy/pre uplatnenie sa na trhu práce, 3.) Zlepšiť podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu modernizáciou a rekonštrukciou budov škôl.

Pri školských zariadeniach, ako sú internáty, boli ciele dva: 1.) Zabezpečiť komplexné ubytovacie služby v školských zariadeniach, 2.) Zlepšiť podmienky výchovno-vzdelávacieho procesu modernizáciou a rekonštrukciou budov škôl.

Pri školských zariadeniach, ako sú školské jedálne sa taktiež sledovali dva ciele: 1.) Vytváraním podmienok na stravovanie zabezpečiť zvyšovanie počtu stravníkov, 2.) Zabezpečiť modernizáciu strojového vybavenia zariadení školského stravovania.

Podprogram „Voľno-časové aktivity“ sledoval jeden hlavný cieľ: Zabezpečiť atraktívnu ponuku voľno-časových aktivít; riešil tiež aktivity Centra voľného času a jazykových škôl.

V podprograme „Neštátni zriaďovatelia ZUŠ, JŠ a školských zariadení“ plnil ŽSK cieľ zabezpečenia financovania týchto zriaďovateľov a poskytol takýmto zriaďovateľom dotácie z vlastných príjmov kraja. Cieľom bolo poskytovať financie na zabezpečenie kvalitného záujmového vzdelávania a služieb deťom, žiakom, poslucháčom a osôb nad 15 rokov veku v cirkevných a súkromných zariadeniach. V roku 2018 išlo o poskytnutie dotácie pre 54 takýchto subjektov.

Ďalším podprogramom bol „Grantový systém v oblasti vzdelávania“, ktorý zahŕňal aktivity odboru školstva a športu, vrátane financovania úspešných projektov prihlásených stredných škôl v rámci ŽSK ako sú „Cesta za poznaním objektívnej slovenskej histórie“, „Škola bez tabaku, alkoholu a drog“, „Vráťme šport do škôl“ a „ Mládež v pohybe- spolu dokážeme viac“. Okrem uvedených do tohto podprogramu spadali aj aktivity ako je práca s ľudskými zdrojmi (deň učiteľov, porady riaditeľov, krajská rada pre vzdelávanie, ...), súťaže a prezentácie činnosti (Mladý Slovák, Mladý záchranár, IQ olympiáda, Celoštátna súťaž pomoci, ...) a športové súťaže (Župná kalokagatia, Šachový turnaj, Volejbalový turnaj, ...). Hlavným zámerom ŽSK bolo v rámci tohto podprogramu posilniť odborné kompetencie absolventov stredných škôl v rôznych oblastiach, podporovať ich kľúčové kompetencie a rozvoj tela aj ducha.

### **Bežné výdavky**

Na všetky uvedené aktivity a činnosti, ktoré školy počas roka zabezpečovali a na ktoré ŽSK v podstate dohliadal, sa používali financie zaraďované v rámci krajského rozpočtu medzi bežné výdavky. Tie sa v roku 2018 pohybovali na hodnote **cca 70 miliónov EUR**. Prevažná väčšina z nich pritom pokrývala mzdové náklady (aj vrátane dofinancovania osobných nákladov), ale okrem tam boli samozrejme aj náklady na poistné, nákup tovarov a služieb (prevádzkové náklady, materiálno-technické zabezpečenie), či na bežné transfery (príspevok na súťaže, kurzy, stravovanie, ...).

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky sa v roku 2018 pohybovali na hodnote **cca 6 miliónov EUR** a z pohľadu zdrojov išlo o prostriedky zo štátneho rozpočtu, daňových príjmov, kapitálových príjmov, rezervného fondu a grantov. Použité boli najmä na stavebné práce a projektovú dokumentáciu (prístavba telocvične, zateplenie, vybudovanie prípojky, kotolne, úpravy kuchyne, strechy, úpravy odborných učební), nákup zariadení (ako napr. stomatologické kreslo, server, schodišťová plošina, obnova počítačovej siete, vybavenie laboratória, nákup konvektora, elektrického robota s príslušenstvom, ...), na spoluúčasť na projektoch financovaných z eurofondov (napr. rozvojový projekt „Zdravie na tanieri“ a pod.).

## **2.2. Oblasť kompetencií: Doprava**

Žilinský samosprávny kraj mal v správe cesty II. a III. triedy v dĺžke 1431,24 km<sup>5</sup>.

V rámci úseku Dopravy riešil ŽSK činnosti spojené práve s vlastníctvom a správou týchto ciest a mostov, zabezpečoval služby vo verejnom záujme, teda prevádzku prímestskej autobusovej dopravy, riešil cyklodopravu a integrovanú dopravu Žilinského kraja.

O správu ciest sa staral podnik Správa ciest ŽSK, ktorý bol zriaďovateľskou príspevkovou organizáciou kraja.

<sup>5</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)

V rámci rozvojového projektu, popri pravidelnej údržbe a opravách vozoviek, hľadala župa riešenia aj na zvýšenie bezpečnosti na cestách. V roku 2018 boli v neprehľadných a problémových križovatkách zrealizované ostrovčky slúžiace na usmernenie vodičov, v pláne bol aj rozvoj cyklo dopravy a zriaďovanie nových cyklotrás.

## Doprava

Ako už bolo spomenuté, služby verejnej dopravy, resp. prímestskej dopravy spadali pod úsek Dopravy ako takej a zaradovali sa pod služby vo verejnom záujme. Prímestskú autobusovú dopravu v ŽSK realizovali dvaja zmluvní dopravcovia – ARRIVA Liorbus, a.s. a SAD Žilina, a.s. ARRIVA prevádzkovala 95 autobusových liniek a SAD Žilina 120 autobusových liniek.

Aby došlo k zvýšeniu kvality cestovania, zakúpili obidve spoločnosti nové autobusy (spolu 47 ks), ktorých kúpa bola financovaná prostredníctvom úhrady straty zo služieb vo verejnom záujme formou uplatňovania odpisov ako ekonomicky oprávnený náklad. Úhrada straty dopravcom bola financovaná z rozpočtu ŽSK.

Okrem uvedených dopravcov sa na zabezpečovaní dopravy podieľala aj Integrovaná doprava Žilinského kraja, s.r.o. - obchodná spoločnosť, ktorej hlavnou činnosťou bolo prevádzkovanie integrovaného dopravného systému vo verejnom záujme na území ŽSK a príslušných záujmových regiónov.

ŽSK mal na tejto spoločnosti 65% podiel a podieľal sa na gescii prípravy a implementácie „Stratégie tvorby a budovania Integrovaného dopravného systému v ŽSK“.

## Bežné výdavky

Bežné výdavky pre program Doprava sa v roku 2018 pohybovali na úrovni **cca 30 miliónov EUR**, pričom Správa ciest z tejto sumy použila cca 1 miliónov EUR, SAD cca 19 miliónov a Integrovaná doprava Žilina cca 77 tisíc EUR.

V rámci správy a údržby ciest bola prevažná väčšina bežných výdavkov čerpaná na pokrytie miezd a nákup tovarov a služieb (popri týchto skupinách výdavkov sa použili financie ešte na poistné a bežné transfery). Tieto prostriedky sa využili na výkon zimnej a letnej údržby na cestách II. a III. triedy a mostoch (posyp, pluhovanie, dispečersko-spravodajská služba, zimná pohotovosť, oprava výtčkov, vysprávky, opravy a údržba mostných objektov, údržba zelene, zrezávanie krajníc, čistenie priekopov, oprava zábradlí mostov, nátery, opravy zvodidiel, zber odpadkov, zemetanie a čistenie ciest a pod.).

Čo sa týka tovarov a služieb, financie sa použili účelovo na vybudovanie dočasných obchádzkových komunikácií počas uzávery a na vypracovanie štúdie Analýza hluku z dopravy.

Výdavky pre spoločnosti SAD sa použili na úhradu straty zo služieb vo verejnom záujme a Integrovaná doprava Žilinského kraja dostala dotáciu na základe vypracovaného podnikateľského a finančného plánu pre rok 2018 na prípravu a koordináciu prevádzkovania integrovaného dopravného systému.

Bežné výdavky boli kryté nasledovnými zdrojmi: daňové príjmy ŽSK, nedaňové príjmy Úradu ŽSK a rozpočtových organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti ŽSK, dotácie zo štátneho rozpočtu, štrukturálne fondy a zostatok prostriedkov z predchádzajúceho roku.

Prostriedky z fondov boli použité na financovanie projektov na zlepšenie prepojenia konkrétnych ciest, zlepšenie dostupnosti do siete TEN-T vo viacerých regiónoch, eurofondy na projekt RUMOBIL. Na uvedené akcie sa používali aj financie zaraďované do skupiny kapitálových výdavkov.

### **Kapitálové výdavky**

Na krytie kapitálových výdavkov sa v ŽSK využívali nasledovné zdroje: štátny rozpočet, zostatky z predchádzajúcich rokov, úvery, rezervný fond, vlastné zdroje ŽSK, granty.

Program Doprava v roku 2018 v tomto type výdavkov vyčerpal **cca 3 milióny EUR**, na ktorých pokrytie sa použili prostriedky z rezervného fondu a úveru.

Tieto financie boli použité na stavebné akcie Správy ciest ŽSK, napr. rekonštrukcia mostných objektov, zosilnenie povrchu ciest, sanácia zosuvu pôdy, budovanie bezpečnostných prvkov, rekonštrukcia a modernizácia cesty). Ďalej boli použité na inžiniersku činnosť a projektové dokumentácie pre cesty II. a III. triedy, ako aj pre viaceré mostné objekty. Výdavky sa taktiež použili na strojné investície pre Správy ciest ŽSK, na nákup osobných vozidiel, prestavbu a doplnenie vybavenia strojov, nákup prívesných vozíkov, nákladných vozidiel a iných špecifických zariadení potrebných pre zachovanie plynulej údržby a opráv komunikácií. Rovnako boli potrebné financie na krytie stavebných investícií – rekonštrukcií viacerých stredísk údržby Správy ciest ŽSK.

### **2.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie**

V rámci životného prostredia realizoval kraj v roku 2018 jeden projekt financovaný z eurofondov pod operačným programom „Kvalita životného prostredia“. Viac informácií o tomto projekte nebolo dostupných.

Keďže samosprávne kraje ako orgány verejnej správy nemali v zmysle platnej legislatívy žiadne kompetencie v oblasti ochrany životného prostredia, ktoré mali priamy vplyv na zlepšenie starostlivosti o životné prostredie na území, vykonávali túto kompetenciu príslušné orgány štátnej správy.

ŽSK sa na zlepšenie stavu životného prostredia zameriaval v rámci svojich kompetencií v zmysle platných zákonov týkajúcich sa územného plánovania a stavebného poriadku. Túto snahu realizoval najmä kontrolou plnenia záväzných nariadení v rámci územného plánu regiónu v oblastiach:

- dobudovania dopravnej a environmentálnej infraštruktúry v kraji,
- stanovenia zásad rozvoja územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany pôdneho fondu, ochrany prírody a krajiny a ochrany kultúrneho dedičstva,
- podpory využívania obnoviteľných zdrojov energie,
- vytvárania podmienok pre rekultiváciu nevyhovujúcich skládok odpadov a podpora triedenia, recyklácie a zneškodňovania odpadu v kraji.

Problematiku životného prostredia malo na Úrade ŽSK na starosti Oddelenie stratégie regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia, ktoré posudzovalo vplyvy investičných činností a strategických dokumentov na životné prostredie a implementovalo ciele stanovené v strategických rozvojových dokumentoch. Kraj mal v pláne aj realizáciu tématických dotácií zameraných na oblasť životného prostredia, k tým však zatiaľ neboli dostupné žiadne ďalšie informácie.

### **2.4. Financie**

Podobne ako BBSK, aj Žilinský samosprávny kraj viedol svoj rozpočet rozdelený na dve základné časti – príjmovú a výdavkovú, kde rozlišoval bežné skupiny príjmov a výdavkov a kapitálové skupiny príjmov

a výdavkov. Samostatnú skupinu tvorili príjmové a výdavkové finančné operácie, ktoré sa v konečnom dôsledku započítavali buď do príjmovej alebo výdavkovej časti.

ŽSK sledoval príjmy na základe ekonomickej klasifikácie a členil „hlavné kategórie“ nasledovne:

- Bežné príjmy
  - Daňové príjmy
  - Nedaňové bežné príjmy
  - Bežné granty a transfery
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
  - Kapitálové granty a transfery
  - Zahraničné granty - Eurofondy
- Príjmové finančné operácie
  - Zo splátok tuzemských úverov, pôžičiek a NFV
  - Zostatok prostriedkov z predchádzajúcich rokov
  - Prevod prostriedkov z peňažných fondov
  - Prijaté úvery
  - Iné príjmové finančné operácie

Jednotlivé kategórie mali samozrejme ďalšie detailnejšie podkategórie, ako aj v prípade rozpočtu BBSK a ostatných krajov, kedy napr. daňové príjmy sa delili na príjmy z daní FO, PO a podobne.

Výdavky bolo rozdelené a sledované na základe zaradenia podľa ekonomickej klasifikácie a podľa programov.

Podľa ekonomickej klasifikácie:

- Bežné výdavky
  - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV
  - Poistné a príspevok do poisťovní
  - Tovary a služby
  - Bežné transfery
  - Splácanie úrokov
- Kapitálové výdavky (neuvedené)
- Výdavkové finančné operácie (pre rok 2018)
  - Splácanie istiny bankových úverov
  - Vklad do majetku spoločnosti
  - Vrátené zábezpeky
  - Kurzové rozdiely

Podľa programovej klasifikácie boli sledované výdavky nasledovných programov alebo oblastí:

- Úrad ŽSK
- Voľby
- Správa majetku ŽSK
- Doprava
- Ostatné odvetvia
- Zdravotníctvo

- Kultúrne služby
- Vzdelávanie
- Sociálne zabezpečenie
- Eurofondy
- Rezerva
- Projektová dokumentácia

Rozpočet vždy podliehal niekoľkým zmenám v závislosti od vývoja situácie v kraji, pričom sa na konci roka hodnotilo jeho plnenie, či už vyjadrené percentuálne alebo číselne. Popis skutočného stavu čerpania rozpočtu spolu s tabuľkovým prehľadom bol uvedený v dokumente pod názvom Záverečný účet Žilinského samosprávneho kraja za daný rok.

Žilinský kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	226 556 573,00 EUR
<b>Výdavky</b>	198 342 832,00 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	28 213 741,00 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	<i>64 684 962,00 EUR</i>

### 3. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Prešovskom samosprávnom kraji (ďalej ako PSK)<sup>6</sup>

#### 3.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

Prešovský samosprávny kraj zabezpečoval v roku 2018 financovanie na základe prenesených kompetencií pre 76 stredných škôl a na základe originálnych kompetencií pre 50 školských zariadení. Z týchto 126 subjektov bolo 80 organizácií s právnou subjektivitou, z toho bolo 24 príspevkových organizácií a 56 rozpočtových organizácií; 46 zložiek (23 rozpočtových a 23 príspevkových organizácií) bolo bez právnej subjektivity a predstavovalo vnútorné organizačné jednotky organizácií s právnou subjektivitou, ktoré boli financované v rámci originálnych kompetencií (zariadenia stredných škôl) z príjmov PSK.

V priebehu roka došlo k zmenám v počte a štruktúre stredných škôl, ktoré vznikli z dôvodu racionalizačných opatrení zo strany PSK v súlade s koncepciou rozvoja školstva. Týmito zmenami došlo k zníženiu počtov na 79 organizácií s právnou subjektivitou (55 organizácií rozpočtových a 24 príspevkových) a 45 organizácií v postavení vnútorných organizačných jednotiek v rámci originálnych kompetencií pôsobiacich pod 23 rozpočtovými a 22 príspevkovými organizáciami. Spolu teda 124 subjektov v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja.

#### **Bežné výdavky**

<sup>6</sup> Záverečný účet Prešovského samosprávneho kraja za rok 2018

Regionálne školstvo bolo financované na základe normatívneho pridelovania finančných prostriedkov na počet žiakov, a v súlade s legislatívnym rámcom boli potom školám poskytnuté normatívne príspevky na pokrytie osobných nákladov a na prevádzku.

Finančné prostriedky boli poskytnuté zo štátneho rozpočtu – z Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR, ako aj z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Prešov, ďalej to boli prostriedky samotného Úradu PSK a samostatné rozpočtové položky, ako dary, granty, podnikateľská činnosť, stravovanie a Erasmus plus. V rámci originálnych kompetencií, boli ako zdroje financovania použité daňové a nedaňové príjmy PSK.

Okrem toho vykonávalo 21 škôl a školských zariadení vlastnú podnikateľskú činnosť, ktorej predmetom bolo poskytovanie ubytovania a stravovania, prevádzkovanie školského bufetu, vykonávanie reklamnej a propagačnej činnosti, sprostredkovateľská činnosť, organizovanie konkurzov a špecifických kurzov, autoškola a podobne. Zisk z tejto podnikateľskej činnosti použili školy ako doplnkový zdroj ďalšieho rozvoja a skvalitňovania činnosti na financovanie bežných výdavkov.

Výška bežných výdavkov sa v roku 2018 pohybovala na hodnote **cca 80 miliónov EUR**. V rámci nich boli okrem krytia bežných výdavkov na prevádzku a plynulý chod škôl a školských zariadení (mzdy, poistné, tovary a služby) vyčlenené účelovo orientované finančné prostriedky na pokrytie nákladov súvisiacich so vzdelávacími poukazmi, odchodným, cestovnými nákladmi na žiaka, bazénmi, rozvojovým projektom “Slovensko-francúzska výzva” a „Podpora organ. zabezpečenia vzdelávania pedagogických zamestnancov oblasti finančnej gramotnosti“, dotáciami pre žiakov sociálne znevýhodneného prostredia, grafickými systémami, Enviroprojektom 2018, príspevkami na učebnice a pohybové aktivity v prírode – lyžiarske kurzy, a pod. Okrem toho boli školy zapojené aj do aktivít projektu Erasmus plus. Na nákup športovej výbavy sa využila dotácia z Úradu vlády SR.

### **Kapitálové výdavky**

Tento typ výdavkov sa pre program Vzdelávanie v roku 218 pohyboval na úrovni **cca 4 milióny EUR**. Kapitálové výdavky boli kryté z predaja majetku PSK a z prebytku bežného rozpočtu, z rezervného fondu, z úverových zdrojov Európskej investičnej banky, zo samostatných rozpočtových prostriedkov a účelových financií z MŠVVaŠ SR na rozvojový projekt zameraný na rozvoj výchovy a vzdelávania v oblasti telesnej a športovej výchovy, vďaka ktorému došlo k dostavbe, rekonštrukcii alebo výstavbe novej telocvične a z regionálneho príspevku súvisiaceho s Akčným plánom rozvoja okresu.

Kapitálové prostriedky sa použili na implementáciu projektov na viacerých stredných odborných školách v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia a programu IROP. Prevažná väčšina finančných prostriedkov bola využitá na investičné akcie v podobe stavebných prác – rekonštrukcie budov škôl, zateplenie, rekonštrukcie elektroinštalácií, rekonštrukcia osvetlenia, nákup špeciálnych zariadení a strojového vybavenia, stavba viacúčelového ihriska, sanácia obvodových múrov, rekonštrukcie cvičebných priestorov a pod.

### **3.2. Oblasť kompetencií: Doprava**

Prešovský samosprávny kraj sa stará o 2 439,47km<sup>2</sup> ciest II. a III. triedy.

<sup>7</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)



Program Doprava sa rozdeľoval podobne ako v ostatných krajoch na výdavky týkajúce sa správy a údržby ciest II. a III. triedy, ktorú zabezpečovala rozpočtová organizácia Správa a údržba ciest PSK a na výdavky súvisiace s prímestskou dopravou, ktorú pokrývali dopravcovia SAD Humenné, a. s., SAD Poprad, a. s., SAD Prešov, a. s. a BUS KARPATY, spol. s. r. o.. Popri týchto subjektoch bol aktívny aj Dopravný podnik mesta Prešov, ktorého hlavnou náplňou bolo pokrývanie straty z poskytovania služieb vo verejnom záujme prevádzkovateľom autobusovej dopravy prostredníctvom dotácií.

Správa a údržba ciest PSK zabezpečovala v roku 2018 štandardnú opravu a údržbu ciest II. a III. triedy, a na základe zmluvy so slovenskou správou ciest Bratislava boli vykonávané aj opravy a údržbu ciest I. triedy.

### **Bežné výdavky**

Bežné výdavky sa v roku 2018 pre program Doprava pohybovali na úrovni **cca 39 miliónov EUR** a boli vynaložené na odstránenie nedostatkov v zjazdnosti alebo poškodení ciest, na opravu a údržbu ich súčastí a príslušenstva. Rovnako tak došlo prostredníctvom účelovej dotácie od Ministerstva financií SR k vykonaniu povodňových zabezpečovacích prác pri ochrane dopravnej infraštruktúry.

Správa a údržba ciest PSK sa v rámci bežných výdavkov podieľala aj na realizácii projektu INTERREG V-A Poľsko-Slovensko, v rámci ktorého došlo k modernizácii cestného spojenia na viacerých úsekoch krajského územia.

Štandardne sa náklady zaradené do bežných výdavkov týkali najmä pokrytia miezd, poistného a príspevkov do poisťovní, nákupu tovarov a služieb spojených s údržbou ciest II. a III. triedy (významnú časť tvorili výdavky na materiál a služby počas zimnej údržby, pohonné hmoty, servis a údržbu strojov) a pokrytia bežných transferov, do ktorých kategórie spadali výplaty odstupného, odchodného, či náhrady počas práceneschopnosti.

Bežné výdavky pre autodopravcov sa týkali najmä náhrad preukázaných strát z poskytovania služieb vo verejnom záujme, ktoré boli detailnejšie popísané už v predošlých kapitolách.

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky **cca 8 miliónov EUR**.

Na ich pokrytie slúžili viaceré zdroje, z ktorých jedným bol aj rezervný fond s prostriedkami použitými na modernizáciu viacerých ciest II. a III. triedy, prestavbu križovatky (spoločná investícia PSK a Mesta Poprad a PSK a Mesta Vysoké Tatry), modernizáciu mosta, či na preložku cesty III. triedy – juhovýchodný obchvat mesta Stará Ľubovňa (opäť spoločná investícia PSK a Mesta Stará Ľubovňa)

V kapitálových výdavkoch sa vyskytovali aj akcie financované v súvislosti s programom INTERREG V-A Poľsko-Slovensko, počas ktorých došlo k modernizácii 2 cestných spojení a k rozvoju cestnej infraštruktúry medzi 3 mestami.

Ďalšie kapitálové výdavky boli čerpané z rezervného fondu a úverových zdrojov Európskej investičnej banky, keďže Úrad PSK nemal v rámci schváleného rozpočtu na rok 2018 rozpočtované kapitálové výdavky pre oblasť Dopravy. Tieto prostriedky sa potom použili na rekonštrukčné práce na cestách, odstránenie bodových závad, kúpu nehnuteľného majetku (pozemky súvisiace s rozširovaním a predĺžovaním miestnych komunikácií), stabilizáciu viacerých ciest (z dôvodu zosuvov pôdy), strojné investície (napr. posypové vozidlá), enviromentálne opatrenia vyplývajúce z legislatívy (záchytná nádrž

a manipulačná plocha nádrže), rekonštrukciu objektov spadajúcich pod Správu a údržbu ciest PSK, a pod.

### **3.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie**

V rámci bežných výdavkov bola vedená príspevková organizácia Energetická Agentúra Smart Regiónu PSK, ktorá realizovala prípravné, koordinačné, riadiace, analytické, poradenské, realizačné a dozorné činnosti v oblasti energeticky efektívnych opatrení a obnoviteľných zdrojov energií s rozpočtovým dopadom. Aktivity Agentúry spadali pod ochranu životného prostredia.

Na zlepšení životného prostredia sa kraj podieľal aj implementáciou projektu „Modernizácia cestného spojenia medzi Prešovským samosprávnym krajom a Zakarpatskou oblasťou Ukrajiny“ (Program cezhraničnej spolupráce ENI HU-SK-RO-UA 2014 -2020), konkrétne aktivity však neboli sú známe.

### **3.4. Financie**

Prešovský samosprávny kraj, rovnako ako ostatné kraje, sledoval svoj rozpočet na základe ukazovateľov zo skupiny príjmov, výdavkov a finančných operácií, resp. sledoval bežný a kapitálový rozpočet.

Podľa ekonomickej klasifikácie príjmy PSK boli plnené v hlavných kategóriách bežných a kapitálových príjmov a príjmových finančných operáciách:

- Bežné príjmy
  - Daňové príjmy
  - Nedaňové bežné príjmy
  - Bežné granty a transfery
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
  - Kapitálové granty a transfery
- Príjmové finančné operácie
  - Príjmy z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami
  - Prijaté úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci

Výdavky viedol kraj na základe zaradenia podľa ekonomickej klasifikácie a podľa programov.

Podľa ekonomickej klasifikácie:

- Bežné výdavky
  - Mzdy, platy, služobné príjmy a OOV
  - Poistné a príspevkov do poisťovní
  - Tovary a služby
  - Bežné transfery
  - Splácanie úrokov
- Kapitálové výdavky (neuvedené; viedol ich podľa oblastí financovania)
- Výdavkové finančné operácie

- Výdavky z transakcií s finančnými aktívami a finančnými pasívami

Podľa programovej klasifikácie, resp. oblasti financovania sledoval PSK nasledovné oblasti:

- Úrad PSK
- Projekty
- Doprava
- Kultúrne služby
- Vzdelávanie
- Sociálne zabezpečenie

Rovnako ako u ostatných krajov, aj na Úrade PSK rozpočet prechádzal viacerými zmenami v závislosti od vývoja situácie v kraji až po jeho finálnom zhodnotení po uplynutí kalendárneho roka, vznikol obraz o jeho skutočnom čerpaní. Popis tohto čerpania bol uvedený v dokumente pod názvom Záverečný účet Prešovského samosprávneho kraja za daný rok.

Prešovský kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	241 675 820,70 EUR
<b>Výdavky</b>	202 204 673,05 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	39 471 147,65 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	63 621 972,31 EUR

#### 4. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Trnavskom samosprávnom kraji (ďalej ako TTSK)<sup>8</sup>

##### 4.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

V roku 2018 mal Trnavský kraj vo svojej kompetencii 50 stredných škôl, 36 zariadení školského stravovania a 13 školských internátov.

Na úseku školstva zabezpečoval TTSK činnosti, ako:

- Kontrola dodržiavania všeobecne záväzných právnych predpisov
- Kontrola efektívneho využívania poskytnutých financií
- Vydávanie organizačných pokynov
- Zabezpečenie aktivít Územnej školskej rady TTSK a Krajskej rady pre odborné vzdelávanie a prípravu TTSK
- Organizácia podujatí a súťaží: Deň učiteľov, Victoria Regia, Keď si vymýšľam (každoročná literárna sci-fi súťaž), Mladý someliér, Mladý tvorca, Deň študentstva, Župná olympiáda, Športovec roka“, Župný festival hudby, spevu a tanca stredoškolskej mládeže“

<sup>8</sup> Záverečný účet Trnavského samosprávneho kraja za rok 2018

- Monitoring vzdelávacích programov SOŠ a mimoškolských aktivít

V roku 2018 si v súvislosti s financovaním svojich aktivít hneď niekoľko odborných stredných škôl podalo žiadosť o nenávratný finančný príspevok v rámci operačných programov na Ministerstve pôdohospodárstva a regionálneho rozvoja, ako aj na Ministerstve školstva, vedy, výskumu a športu SR. Osem z nich bolo úspešných.

Rovnako tak podali žiadosti o dotácie na podporu rozvoja športu, v ktorých boli úspešné dve školy a v rámci dotácií z rozpočtovej rezervy predsedu vlády SR boli finančné prostriedky pridelené taktiež 2 školám.

V rámci dotácií z Enviromentálneho fondu nebola úspešná žiadna škola a v rámci príspevku OP Kvalita životného prostredia bola situácia rovnaká.

#### **Bežné výdavky**

Bežné výdavky TTSK v roku 2018 vykázal na úrovni **cca 52 miliónov EUR**. Kraj viedol bežné výdavky v rámci oblasti vzdelávania na základe ich zaradenia medzi originálne (výdavky v hodnote cca 11 miliónov EUR) a prenesené kompetencie (výdavky v hodnote cca 41 miliónov EUR).

Medzi tieto výdavky zaradil TTSK najmä rekonštrukčné práce (oprava havarijného stavu striech, výmenu potrubí a sociálnych zariadení, elektroinštalácií a pod.). Okrem toho došlo aj k nákupu učebníc.

Popri týchto nákladoch sa do bežných výdavkov samozrejme započítavali aj prevádzkové náklady (mzdy, poisťné, nákup tovarov a služieb, transfery).

#### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky boli v roku 2018 použité na viacero významných investičných akcií. Došlo k zníženiu energetickej náročnosti budov, k rekonštrukcii telocviční, internátov, školských kuchýň, rozvodov zdravotníckej, elektroinštalácií a pod., ako aj k nákupu hnutel'ného majetku – technologického vybavenia do kuchýň, zabezpečovacích systémov a pod.

Ich hodnota sa v roku 2018 pohybovala na hodnote **cca 3 milióny EUR**.

#### **4.2. Oblasť kompetencií: Doprava**

TTSK spravoval na svojom území 1 587,18 km<sup>9</sup> ciest II. a III. triedy.

Dopravná problematika bola na Úrade TTSK rozdelená medzi správu ciest a autobusovú dopravu.

Autobusovú prímestskú dopravu zabezpečovali v kraji traja dopravcovia – Arriva Trnava, SAD Dunajská Streda, SKAND Skalica. Správu ciest zabezpečovala Správa a údržba ciest TTSK.

#### **Bežné výdavky**

V rámci kategórie bežných výdavkov sa pri zabezpečovaní prímestskej dopravy pokrývali výdavky spojené s náhradou straty na zabezpečenie dotovanej pravidelnej verejnej autobusovej dopravy, čiže straty z výkonu služieb vo verejnom záujme.

---

<sup>9</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)

Nakoľko sa na území TTSK prevádzkovala aj letecká doprava, dostalo Letisko Piešťany, a.s. z tejto kategórie finančných prostriedkov samostatnú dotáciu.

Rozpočet bežných výdavkov pokrýval samozrejme aj náklady na správu a údržbu ciest. Z pohľadu ekonomickej klasifikácie išlo o náklady za mzdy, poistné, tovary a služby (cestovné náhrady, energie), materiál (na bežnú údržbu a opravy ciest menšieho rozsahu, resp. ako napr. farby na vodorovné značenie ciest, posypový materiál, stavebný materiál atď.), dopravné (výdavky sa týkali pohonných hmôt, výdavkov na servis, opravu a údržbu vozidiel správy), rutinnú a štandardnú údržbu, nájomné za prenájom (zapožičanie techniky pre zimnú údržbu), služby (stravovanie, vypracovanie dokumentácií, správa PC siete, ...) a transfery (výdavky na nemocenské dávky a odchodné).

TTSK v roku 2018 realizoval aj zimnú a letnú údržbu ciest I. triedy na základe zmluvy so SSC IVS Bratislava, ktorej náklady boli započítané do tejto kategórie výdavkov.

Bežné výdavky dosiahli v roku 2018 úroveň **cca 27 miliónov EUR**.

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky dosiahli v roku 2018 úroveň **cca 2 milióny EUR**. Z týchto výdavkov sa realizovali rekonštrukcie ciest II. a III. triedy väčšieho rozsahu (prepadnutá vozovka pod mostom, prietah, križovatka, ...). Boli tu však aj strojné investície do sypačov s predným náhonom.

Vzhľadom na to, že sa nová technika ukázala ako výrazne úsporná z hľadiska spotreby pohonných hmôt a ekológie a mala aj multifunkčné využitie, očakáva sa výrazné zvýšenie efektivity prác súvisiacich s údržbou ciest aj v budúcnosti.

#### **4.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie<sup>10</sup>**

Problematiku životného prostredia malo na Úrade TTSK na starosti oddelenie územného plánovania a životného prostredia. V rámci nej vydávalo oddelenie stanoviská v procese posudzovania vplyvov predkladaných činností na životné prostredie (činnosť oddelenia sa riadi zákonom č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie).

Zamestnanci sa aktívne zúčastňovali na viacerých zasadnutiach, ako napr. zasadnutie Monitorovacieho výboru pre Operačný program Kvalita životného prostredia pri MŽP SR, zasadnutie v projekte NAREG, ktorý riešil problematiku životného prostredia, zasadnutia medzinárodných pracovných komisií cezhraničnej spolupráce SR – Rakúsko a Česko-Slovensko, či Technickej pracovnej skupiny Land Cover a Land Use pre podporu implementácie INSPIRE.

Oddelenie taktiež každoročne organizovalo súťaž „Ekologický čin roka“ určený tak pre jednotlivcov, ako pre kolektívy škôl, samosprávy a združenia.

Počas roka 2018 TTSK realizoval projektu v rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia 2014-2020 (EnviroTour TTSK).

---

10 Konsolidovaná výročná správa Trnavského samosprávneho kraja za rok 2018

#### 4.4. Financie

Podobne ako aj ostatné samosprávne kraje, aj TTSK rozdelil svoj rozpočet na viacero ukazovateľov zo skupiny príjmov, výdavkov a finančných operácií, resp. sledoval bežný a kapitálový rozpočet.

Podľa ekonomickej klasifikácie príjmy TTSK boli plnené v hlavných kategóriách bežných a kapitálových príjmov a príjmových finančných operáciách:

- Bežné príjmy
  - Daňové príjmy
  - Nedaňové bežné príjmy
  - Bežné granty a transfery
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
  - Kapitálové granty a transfery
- Príjmové finančné operácie
  - Prostriedky z predchádzajúcich rokov zo ŠR
  - Prostriedky z predchádzajúcich rokov RO
  - Prevod prostriedkov z rezervného fondu
  - Iné príjmové finančné operácie (finančné zábezpeky)
  - Prijaté úvery

Výdavky viedol kraj na základe zaradenia podľa ekonomickej klasifikácie a podľa programov.

Podľa funkčnej a ekonomickej klasifikácie sledoval TTSK:

- Bežné výdavky
  - Úrad
  - Projekty EŠIF
  - Projekty EŠIF OvZP
  - Doprava
  - Letecká doprava
  - Správa a údržba ciest
  - Zdravotníctvo
  - Kultúra
  - Vzdelávanie
  - Sociálna pomoc
- Kapitálové výdavky
  - Úrad
  - Projekty EŠIF
  - Projekty EŠIF OvZP
  - Správa a údržba ciest
  - Kultúra
  - Vzdelávanie
  - Sociálna pomoc
- Výdavkové finančné operácie
  - Splátky istiny

- Vrátené finančné zábezpeky
- Kurzové straty
- Iné záväzky (pohľadávky) vyplývajúce z konkrétnych zmlúv

Bežné a kapitálové výdavky boli rozdelené na základe toho, či spadali pod prenesené alebo originálne kompetencie.

Podľa programovej klasifikácie, resp. oblasti financovania sledoval TTSK nasledovné oblasti:

- Plánovanie, manažment a kontrola
- Cestovný ruch a propagácia
- Propagácia a marketing
- Interné služby
- Bezpečnosť
- Komunikácie
- Doprava
- Vzdelávanie
- Šport
- Kultúra
- Sociálne služby
- Prostredie pre život
- Zdravotníctvo
- Administratíva

Rozpočet samozrejme počas roka prechádza viacerými zmenami v závislosti od vývoja situácie v kraji. Po uplynutí kalendárneho roka a po finálnom zhodnotení rozpočtu vznikol obraz o jeho skutočnom čerpaní. Popis tohto čerpania bol uvedený v dokumente pod názvom Záverečný účet Trnavského samosprávneho kraja za daný rok.

Trnavský samosprávny kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	152 786 664,34 EUR
<b>Výdavky</b>	134 449 192,04 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	18 337 472,30 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	52 239 717,00 EUR

## 5. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Trenčianskom samosprávnom kraji (ďalej ako TSK)<sup>11</sup>

### 5.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

Trenčiansky samosprávny kraj bol v roku 2018 zriaďovateľom 41 organizácií, z ktorých 20 bolo rozpočtových organizácií a 21 príspevkových organizácií. Všetky zariadenia boli financované na základe

<sup>11</sup> Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja za rok 2018

ich právnej subjektivity, ktorá bola v súlade so zákonom č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných škôl, stredných škôl a školských zariadení v znení neskorších predpisov.

### Bežné výdavky

Bežné výdavky na program Vzdelávanie mal v rozpočte TSK už dlhoročne vyčlenený najväčší objem finančných prostriedkov vzhľadom na celkové výdavky bežného rozpočtu kraja. V roku 2018 išlo o **cca 50 miliónov EUR**. Financovanie vzdelávania v TSK vychádzalo z normatívneho pridelovania finančných prostriedkov na počet žiakov vyučovaných v škole. V tomto zmysle boli školám rozpisované príspevky na osobné náklady a prevádzku (tzv. mzdový a prevádzkový normatív).

Popri poskytovaní takýchto normatívnych príspevkov, sa zúčtovali aj nenormatívne príspevky, medzi ktoré patrili: vzdelávacie poukazy, odchodné, mimoriadne výsledky žiakov, lyžiarske kurzy, príspevok na učebnice, asistent učiteľa pre žiakov so zdravotným postihnutím, či rozvojové projekty.

Okrem týchto dotácií mohli rozpočtové a príspevkové organizácie v oblasti vzdelávania žiadať aj o získanie dotácie v súlade s platným všeobecne záväzným nariadením TSK „Participatívny – komunitný rozpočet“. Zámerom týchto dotácií bolo vytvoriť priestor pre čo najväčšiu a najkvalitnejšiu možnú občiansku angažovanosť a spoluúčasť pri spravovaní vecí verejných. V rámci tejto „výzvy“ boli v roku 2018 úspešné tri stredné odborné školy a jedno športové gymnázium.

Zároveň v roku 2018 pokračovali štyri organizácie v pôsobnosti kraja v implementácii projektov (čerpaní bežných výdavkov) v rámci Operačného programu Interreg V-A SR-ČR.

### Kapitálové výdavky

Na úseku Vzdelávania TSK v roku 2018 poskytol príspevkovým a rozpočtovým organizáciám kapitálový transfer, kapitálové dotácie a priamo financoval investičné zámery spolu vo výške **cca 6 milióny EUR**.

Investície do opráv tvorili prevažnú časť kapitálových výdavkov, pretože bolo už nevyhnutné vyriešiť alarmujúci stavebno-technický stav školských objektov. Vykonali sa rekonštrukcie podkrovných priestorov, realizácie prístupových schodov k multifunkčnému ihrisku, oplatenie areálu školy, či modernizácia vestibulu školského internátu, vybudovanie telocvične, sanácie suterénu, rekonštrukcie elektrických obvodov a podobne.

Popri takto poskytnutých dotáciách dostal Trenčiansky samosprávny kraj účelovo poskytnutú dotáciu od Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na realizáciu rozvojových projektov „Odstránenie stavebných bariér v školách, ktoré navštevujú žiaci so zdravotným postihnutím 2018“ a „Zdravie na tanieri 2018“.

Rovnako došlo k čerpaniu kapitálových výdavkov aj v súvislosti s realizáciou projektov implementovaných v rámci Operačného programu Interreg V-A SR-ČR.

V rámci Operačného programu Kvalita životného prostredia v roku 2018 pokračovala realizácia projektu „Komplexné riešenie školského areálu Trenčín - Zámestie (Študentský kampus)“, ktorý riešil energetickú efektívnosť školského areálu.

V rámci Operačného programu Integrovaný regionálny operačný program došlo k čerpaniu výdavkov nevyhnutných najmä na zabezpečenie stavebných prác, rekonštrukciu výťahu, vypracovanie architektonickej štúdie, vypracovanie projektovej dokumentácie pre vydanie stavebného povolenia a pod.



Samostatnú časť v rámci rozpočtu kapitálových výdavkov tvorili projekty, na ktorých financovanie by sa mala použiť iba podpora zo štátneho rozpočtu prostredníctvom čerpania účelových dotácií z rozpočtov jednotlivých ministerstiev. TSK v tomto smere získal štátne dotácie na realizáciu projektov „Rozvoj výchovy a vzdelávania žiakov v oblasti telesnej a športovej výchovy formou dostavby, rekonštrukcie alebo výstavby novej telocvične na rok 2018“ a „Hokejová akadémia“.

## 5.2. **Oblasť kompetencií: Doprava**

Oblasť dopravy TSK rozdelil v rámci sledovania rozpočtu na cestnú dopravu a správu a údržbu ciest.

Na území Trenčianskeho samosprávneho kraja zabezpečovali počas roka 2018 prímestskú autobusovú dopravu dvaja dopravcovia – Slovenská autobusová doprava Trenčín, a.s. a Slovenská autobusová doprava Prievidza, a.s. Správu a údržbu ciest II. a III. triedy vykonávala príspevková organizácia Správa ciest Trenčianskeho samosprávneho kraja.

### **Bežné výdavky**

V roku 2018 bolo na úseku Dopravy použitých **cca 36 miliónov EUR**. Z hľadiska autobusovej dopravy sa do tejto sumy započítala už štandardne výška príspevku – náhrada predpokladanej straty – pre zabezpečenie služieb vo verejnom záujme. Vzhľadom na to, že zmluvní prepravcovia vykázali v tomto roku stratu, závisela výška príspevku od výšky preukázanej straty, ktorú ovplyvňoval na jednej strane vyšší objem ekonomicky oprávnených nákladov a na strane druhej nižšie výnosy, resp. tržby z cestovného.

Stratu spôsobili nielen vyššie náklady na mzdy/odvody zamestnancov autodopravcov, či náklady na údržbu vozového parku a spotrebu pohonných hmôt, ale aj dlhotrvajúci pokles záujmu o tento druh prepravy zo strany cestujúcich.

Cieľom Trenčianskeho kraja bolo aj napriek týmto skutočnostiam poskytovať aj naďalej kvalitnú, bezpečnú, ekologickú dopravu obyvateľov regiónu, ako aj pokračovať v snahe o budovanie integrovaného dopravného systému.

Správa ciest mala v roku 2018 na starosti 1 481,70 km<sup>12</sup> ciest II. a III. triedy a väčšinu prostriedkov z bežných transferov použila na opravy ciest II. a III. triedy (zvyšné prostriedky slúžili na pokrytie miezd a súvisiacich odvodov/osobných príplatkov a pod.

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky dosiahli v roku 2018 čerpanie vo výške **cca 6 miliónov EUR**.

Správa ciest TSK využila kapitálový transfer na vypracovanie projektových dokumentácií k realizácii bezpečnostných prvkov a zariadení na cesty II. a III. triedy, na rekonštrukcie a modernizáciu týchto ciest, ako aj na nákup dopravných prostriedkov (konkrétne išlo o kúpu univerzálneho nakladača).

TSK financoval z vlastných zdrojov prípravné práce k projektom, ktoré budú čerpať prostriedky na rekonštrukciu stavebno-technického stavu ciest a mostov na území kraja, zo štátneho rozpočtu a Európskych štrukturálnych fondov.

<sup>12</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)

V roku 2018 kraj pokračoval v implementácii dlhodobého zámeru podpory rozvoja cykloturistickej infraštruktúry v rámci projektu „Zlepšenie cyklistickej infraštruktúry v TSK“, na ktorú boli taktiež využité prostriedky z kapitálového rozpočtu.

### **5.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie**

Na podporu enviromentálnych projektov na území TSK boli využité prostriedky z bežných transferov v hodnote **cca 57 tisíc EUR**. Išlo o realizáciu projektu „Zelená župa“, ktorý podporoval aktivity a činnosti zamerané na ochranu a zlepšenie stavu životného prostredia a zvýšenie environmentálneho povedomia občanov na území kraja.

### **5.4. Oblasť kompetencií: Financie**

Bilancia každoročného rozpočtu Trenčianskeho samosprávneho kraja bola spracovaná na základe viacerých štandardizovaných ukazovateľov zo skupiny príjmov, výdavkov a finančných operácií, resp. bol sledovaný bežný a kapitálový rozpočet.

Podľa druhej klasifikácie (a organizačnej klasifikácie) príjmy TSK boli plnené v hlavných kategóriách bežných a kapitálových príjmov a príjmových finančných operáciách:

- Bežné príjmy
  - Daňové príjmy
    - Dane z príjmov a kapitálového majetku
  - Nedaňové bežné príjmy
    - Nedaňové príjmy – Úrad TSK
    - Nedaňové príjmy – rozpočtové organizácie
  - Bežné granty a transfery
    - Tuzemské bežné granty a transfery
    - Zahraničné granty
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
    - Nedaňové príjmy – Úrad TSK
    - Nedaňové príjmy – rozpočtové organizácie
  - Kapitálové granty a transfery
    - Tuzemské kapitálové granty a transfery
- Príjmové finančné operácie
  - Z ostatných finančných operácií
  - Zahraničné úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci

Výdavky viedol kraj na základe druhej klasifikácie (a organizačnej klasifikácie) a podľa programov:

- Bežné výdavky
  - Trenčiansky samosprávny kraj
  - Doprava
  - Zdravotníctvo
  - Kultúrne služby
  - Vzdelávanie
  - Sociálne zabezpečenie
- Kapitálové výdavky

- Trenčiansky samosprávny kraj
- Doprava
- Zdravotníctvo
- Kultúrne služby
- Vzdelávanie
- Sociálne zabezpečenie
- Výdavkové finančné operácie
  - Úvery, pôžičky, návratné finančné výpomoci, účasť na majetku a ostatné výdavkové operácie
  - Splácanie istín

Rozpočet samozrejme počas roka prechádzal viacerými zmenami v závislosti od vývoja situácie v kraji a až po jeho finálnom zhodnotení po uplynutí kalendárneho roka, vznikol obraz o jeho skutočnom čerpaní. Popis tohto čerpania bol uvedený v dokumente pod názvom Záverečný účet Trenčianskeho samosprávneho kraja za daný rok.

Trenčiansky samosprávny kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	179 467 726,40 EUR
<b>Výdavky</b>	145 924 205,52 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	33 543 520,88 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	44 148 916,26 EUR

## 6. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Košickom samosprávnom kraji (ďalej ako KSK)<sup>13</sup>

### 6.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

V zriaďovateľskej pôsobnosti kraja je 70 škôl a školských zariadení s právnou subjektivitou, z toho je 63 stredných škôl, 2 jazykové školy, 5 školských zariadení

Program Vzdelávanie rozdelil KSK do niekoľkých samostatných podprogramov, v rámci ktorých sledoval plnenie nastavených cieľov. Zámerom celého programu bol „kvalitný a efektívny školský systém“, za ktorý zodpovedal Odbor školstva na Úrade KSK.

<sup>13</sup> Záverečný účet Košického samosprávneho kraja za rok 2018

Spomínané podprogramy boli nasledovné: Metodika preneseného výkonu štátnej správy, Gymnázia, Stredné odborné školy, Konzervatóriá, Školské internáty, Zariadenia školského stravovania, Zaujmová činnosť, Školy v prírode, Jazykové školy, Projekty z fondov EÚ a ŠR, Podporná činnosť v školstve. S výnimkou posledného podprogramu (Podporná činnosť v školstve) bolo hlavným zámerom všetkých ostatných podprogramov zabezpečenie kvalitného vzdelávania a jeho postupujúci rozvoj, zvyšovanie počtu žiakov a kvality poskytovaných služieb.

### Bežné výdavky

V roku 2018 boli bežné výdavky v programe Vzdelávanie vyčerpané na úrovni **cca 85 miliónov EUR**. Kraj popritom sledoval aj plnenie rozpočtu z pohľadu prenesených a samosprávnych kompetencií. Podstatnú časť bežných výdavkov v tomto programe tvorili finančné prostriedky poskytnuté Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR (až na úrovni 79,5% celkových výdavkov tohto programu). Výdavky čerpané z prostriedkov daňových príjmov boli na úrovni iba 12,5%.

Finančné prostriedky boli čerpané v zmysle nastavených cieľov jednotlivých podprogramov. V rámci metodického zastrešenia programu Vzdelávanie došlo k vydaniu nových plánovaných usmernení – metodických materiálov v oblasti organizácie výchovno-vzdelávacieho procesu (týkali sa aktuálnych zmien v legislatíve, duálneho vzdelávania, technických požiadaviek na školy, rozpočtov pre školy a školské zariadenia, atď.).

V rámci podprogramu zameraného na gymnázia došlo k profilácii vzdelávacích programov na viacerých z nich. Všetky gymnázia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK pritom splnili ukazovateľ rozvoja kompetencií v súlade s požiadavkami vedomostnej spoločnosti. Išlo o rozvoj kompetencií žiakov v právnej oblasti, o rozvoj jazykových a digitálnych kompetencií, či finančnej gramotnosti. Na školách fungovali cvičné firmy, realizovali sa programy ako Junior Achievement, ECDL, CISCO, EuropeDirect a podobne. Školy taktiež úzko spolupracovali s IT Valley Košice.

V spolupráci so školami bolo pripravených tiež viacero marketingových aktivít a plánov na propagáciu škôl a školských zariadení, pričom školy organizovali aktivity aj smerom k univerzitám cez blokovú výučbu, pedagogickú prax, alebo napr. aj prípravu žiakov na VŠ štúdium v oblasti strojnictva.

Jedným z hlavných cieľov v podprograme zameranom na stredné odborné školy bolo vytváranie podmienok pre zavádzanie duálneho vzdelávania a v tejto súvislosti zintenzívnenie spolupráce medzi odbornými školami a zamestnávateľmi (nielen pri vytváraní nových vzdelávacích programov).

V podprograme Konzervatóriá sa v roku 2018 riešilo najmä zameranie sa týchto škôl na mimoriadne nadaných študentov formou viacerých koncertov a vystúpení na rôzne témy (na 2 konzervatóriách v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja sa napr. odohralo spolu 115 koncertov a ostatných aktivít).

Podprogram zameraný na školské internáty mal za cieľ zvyšovanie kvality poskytovaných ubytovacích služieb, takže v tomto prípade došlo k využitiu finančných prostriedkov práve na rekonštrukčné práce – maľovanie vnútorných priestorov, menšie stavebné opravy, dokúpenie nového nábytku, rekonštrukciu elektroinštalácie, dokúpenie inventáru kuchyne a pod. Okrem toho sa na pôde internátnych zariadení venovala zvýšená pozornosť problematike xenofóbie, či diskriminácie a za týmto účelom boli organizované viaceré odborné prezentácie a dobrovoľnícke činnosti.

Zariadenia školského stravovania vykazovali spotrebu finančných prostriedkov najmä v súvislosti so zabezpečovaním atraktivity a prispôsobovania stravovacích služieb požiadavkám a potrebám študentov, resp. pri zabezpečovaní údržby a modernizácie stravovacích zariadení. V tomto zmysle boli

teda financie vynaložené na modernizáciu kuchyne, jedální, zakúpenie nápojových automatov, údržbu, kompletnú sanitáciu priestorov kuchyne, chodieb, skladov, výmenu alebo opravu bežného zariadenia a pod.

V rámci podprogramu Záujmová činnosť boli poskytované najmä služby zamerané na realizáciu mimoškolských aktivít aj prostredníctvom činnosti Centra voľného času. V roku 2018 sa uskutočnila napr. Krajská športová olympiáda a iné dlhodobé organizované športové súťaže. Centrum voľného času taktiež získalo grant z programu podpory Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu SR na projekt „Selektuj informácie, nie ľudí! – Formovanie hodnotových postojov mladých ľudí“. Rovnako tak Centrum voľného času organizovalo množstvo školení, tvorivých súťaží, zapojilo sa do rôznych regionálnych a medzinárodných projektov (napr. ERASMUS+) a organizovalo aj enviromentálne workshopy zamerané na recykláciu odpadov.

V rámci podprogramu Školy v prírode došlo k revitalizácii vonkajšieho areálu zariadenia, ako aj interných častí budovy školského zariadenia.

Podprogram Jazykové školy bol zameraný na propagáciu získania štátnych jazykových skúšok a v rámci podprogramu, ktorý sa týkal projektov z fondov EÚ a ŠR došlo k zapojeniu sa škôl do viacerých výziev Operačného programu Ľudské zdroje, prioritná os 1, 2 a 3, ako aj do výzvy Kvalita životného prostredia.

Výdavky v podprograme Podpornej činnosti v školstve boli použité na financovanie základných umeleckých škôl, jazykových škôl a školských zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti cirkevných a súkromných zriaďovateľov.

## **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky programu Vzdelávanie boli v roku 2018 vyčerpané vo výške **cca 1,5 milióna EUR**. V rámci výsledku hospodárenia bežného rozpočtu však boli použité na kapitálové výdavky finančné prostriedky z vlastných príjmov škôl a školských zariadení.

Kapitálové výdavky boli použité na rekonštrukcie, modernizácie a nové stavby, pričom sa nemalá časť týchto výdavkov poskytnutých zo štátneho rozpočtu a vlastných zdrojov KSK presúvala do roku 2019.

### **6.2. Oblasť kompetencií: Doprava**

KSK spravovalo na svojom území 1 991,96 km<sup>14</sup> ciest II. a III. triedy.

V rámci oblasti Dopravy KSK rozlišoval hlavnú a podnikateľskú činnosť zo strany Správy ciest KSK. V hlavnej činnosti sledoval tržby za vlastné výkony a tovar, aktiváciu, ostatné výnosy z prevádzkovej činnosti a pod. Na nákladovej strane sledoval náklady na spotrebu materiálov (najväčšia položka), energie, náklady na služby, osobné náklady, ostatné náklady na prevádzkovú činnosť a pod. V hlavnej činnosti vykázala Správa ciest v roku 2018 zisk. Podnikateľskú činnosť vykonávala Správa ciest KSK na základe súhlasu zriaďovateľa a v roku 2018 aj v tejto činnosti vykázala zisk.

Okrem tohto rozdelenia bol pod programom Doprava rozpočtovaný podprogram Služby vo verejnom záujme, kde hlavným cieľom bolo dosiahnutie dostupnosti verejnej dopravy do obcí. V zmysle tohto cieľa mal kraj uzatvorené zmluvy s dvomi dopravcami ARRIVA Michalovce, a.s. a eurobus, a.s., kedy

<sup>14</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)

v rámci spoločnej spolupráce týchto dopravcov a obcí KSK dochádzalo k prijímaniu opatrení na harmonizáciu a koordináciu verejnej dopravy. Okrem týchto opatrení bola v roku 2018 poskytovaná cestujúcim aj služby na získavanie online informácií v reálnom čase o pravidelnej autobusovej doprave prostredníctvom špecializovanej aplikácie Urbian.

Košický samosprávny kraj v rámci programu Doprava viedol aj samostatný rozpočet pre program Komunikácie s podprogramom Správa, bežná a zimná údržba ciest a mostov a Projekty z fondov EÚ a ŠR.

### **Bežné výdavky**

Program Doprava sa na rozpočte bežných výdavkov podieľal sumou **cca 20 miliónov EUR**. Tieto výdavky boli viac-menej v celej výške použité na pokrytie poskytovania služieb vo verejnom záujme v pravidelnej autobusovej doprave kraja.

Zvyšné výdavky boli použité na úhradu prevádzkových nákladov spoločnosti ORID, s.r.o. Košice.

Čo sa týka bežných výdavkov programu Komunikácie, ten sa pohyboval v roku 2018 na **cca 15 miliónoch EUR**. Väčšina z nich bola vyčerpaná práve na správu a údržbu ciest II. a III. triedy a mostov na území kraja. Neinvestičné projekty financované z fondov EÚ a ŠR použili prostriedky na cost-benefit analýzy, ktoré sú nevyhnutným podkladovým materiálom pri rekonštrukciách ciest.

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky programu Komunikácie boli využité na úrovni **cca 760 tisíc EUR**. Program Doprava vyčerpal **100 000 €**.

Z týchto prostriedkov boli realizované rekonštrukčné práce a modernizácie viacerých úsekov ciest II. a III. triedy na území KSK.

#### **6.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie<sup>15</sup>**

Životné prostredie mal na Úrade KSK na starosti Odbor regionálneho rozvoja, územného plánovania a životného prostredia. Vo Výročnej správe KSK za rok 2018 však stav životného prostredia ešte zhodnotený nebol, a tak správa poskytla údaje do konca roka 2017.

Úrad KSK kontroloval na svojom území dve chránené krajinné oblasti a tri chránené vodohospodárske oblasti. Okrem toho bolo sledované aj množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu (jeho zneškodňovanie aj zhodnocovanie), množstvo emisií, napojenie na verejnú kanalizačnú sieť, ktoré bolo na území KSK stále v nepriaznivom stave (iba 65% obyvateľstva je napojených) a pod.

V rámci aktivít Úradu Košického samosprávneho kraja dochádzalo v oblasti životného prostredia k vydávaniu rozhodnutí k posudzovaniu vplyvov na životné prostredie, rovnako ako hodnoteniu súladu územných plánov s nadradenou legislatívnou dokumentáciou.

Do podpory ochrany životného prostredia sa často zapájali školy prostredníctvom projektov cielených na osvetu mládeže.

V zásade sa, podobne ako ostatné kraje, aj KSK sústredil na životné prostredie najmä z pohľadu dodržiavania platnej legislatívy a administratívnej podpory/kontroly podaných žiadostí, ktoré mohli mať naň priamy vplyv.

Výdavky súvisiace s touto oblasťou kompetencií boli rozpočtované v programe Podporné činnosti programov KSK. V roku 2018 čerpané neboli.

#### **6.4. Oblasť kompetencií: Financie**

Košický samosprávny kraj hospodárenie s financiami sledoval na základe schváleného rozpočtu, ktorý podliehal priebežným zmenám. Plnenie rozpočtu bolo rozdelené na plnenie rozpočtu bežných a kapitálových príjmov spolu s plnením rozpočtu príjmových finančných operácií. Podobný prístup bol uplatňovaný na strane výdavkov, kedy bolo sledované plnenie rozpočtu bežných a kapitálových výdavkov spolu s výdavkovými finančnými operáciami. KSK kládol dôraz na čerpanie rozpočtu výdavkov aj z hľadiska jednotlivých programov a vyhodnotenia stanovených cieľov a ukazovateľov týchto programov.

Plnenie rozpočtu príjmov popisoval KSK v roku 2018 nasledovne:

- Bežné príjmy
  - Daň z príjmov fyzickej osoby
  - Nedaňové bežné príjmy
    - Úrad KSK
    - Správa majetku KSK Košice
    - Kultúrne zariadenia
    - Školy a školské zariadenia
    - Zariadenia sociálnych služieb
  - Granty
    - Dary a iné granty okrem projektov z fondov EÚ a ŠR
    - Granty - projekty z fondov EÚ a ŠR
  - Transfery v rámci verejnej správy
    - Transfery zo štátneho rozpočtu okrem projektov z fondov EÚ a ŠR
    - Transfery zo štátneho rozpočtu – projekty z fondov EÚ a ŠR
  - Iné transfery
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
    - Z predaja majetku
  - Granty
    - Dary a iné granty okrem projektov z fondov EÚ a ŠR
  - Transfery v rámci verejnej správy
    - Transfery zo štátneho rozpočtu okrem projektov z fondov EÚ a ŠR
    - Transfery zo štátneho rozpočtu – projekty z fondov EÚ a ŠR
- Príjmové finančné operácie

- Príjmy z transakcií s finančnými aktívami a pasívami
- Prijaté úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci

Plnenie rozpočtu výdavkov popisoval KSK v roku 2018 nasledovne:

- Bežné výdavky
  - Úrad KSK
  - Bežné výdavky – spoločné financovanie
  - Správa majetku KSK
  - Doprava
  - Kultúrne služby
  - Vzdelávanie
  - Sociálne zabezpečenie
- Kapitálové výdavky
  - Úrad KSK
  - Správa majetku KSK
  - Doprava
  - Kultúrne služby
  - Vzdelávanie
  - Sociálne zabezpečenie
- Výdavkové finančné operácie
  - Výdavky z transakcií s finančnými aktívami a pasívami

Skutočné čerpanie rozpočtu popisoval dokument s názvom Záverečný účet Košického samosprávneho kraja za daný rok.

Košický samosprávny kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	203 481 088,90 EUR
<b>Výdavky</b>	177 775 769,62 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	25 705 319,28 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	<i>32 798 710,00 EUR</i>

## 7. Obvyklá prax pri výkone vybraných kompetencií v Nitrianskom samosprávnom kraji (ďalej ako NSK)<sup>16</sup>

### 7.1. Oblasť kompetencií: Vzdelávanie

V oblasti stredného školstva mal NSK na starosti 66 škôl a školských zariadení, ktoré sú v jeho pôsobnosti (gymnaziá, SOŠ, spojené školy, jazyková škola).

<sup>16</sup> Záverečný účet Nitrianskeho samosprávneho kraja za rok 2018



V roku 2018 vydal Úrad NSK informačnú publikáciu „Študentský servis“ s ponukou stredných škôl v kraji a bol tiež spoluorganizátorom 26. ročníka celoslovenskej predajnej výstavy výrobkov žiakov SOŠ „Mladý tvorca 2018“.

Kraj organizoval aj ďalšie podujatia, ako napr. Slávnostné oceňovanie najlepších pedagogických zamestnancov stredných škôl, odovzdanie ocenení žiakom za ich úspechy v celoslovenských a medzinárodných súťažiach; zapojil sa do projektu podporeného EÚ Erasmus „Dialógy okolo volieb“ s niekoľkými workshopmi; pod záštitou predsedu NSK sa konalo aj Oceňovanie najúspešnejších športovcov Nitrianskeho kraja za rok 2017, či došlo k organizácii a zapojeniu sa do súťaže „Župná Kalokagatia – Mladý záchranár“, „Olympijský deň“, organizovali sa cyklistické preteky a pod.

### **Bežné výdavky**

V programe Vzdelávanie došlo v roku 2018 k vyčerpaniu **cca 65 miliónov EUR**, ktoré boli sledované na viacerých úrovniach – podľa plnenia prenesených a originálnych kompetencií, formy hospodárenia – rozpočtové a príspevkové organizácie, prvkov programového rozpočtu a ekonomickej klasifikácie.

Výdavky prenesených kompetencií boli financované dotáciami zo štátneho rozpočtu ako normatívne a nenormatívne finančné prostriedky. Výška normatívnych prostriedkov vyplývala z legislatívy, objem nenormatívnych financií bol používaný na vzdelávacie poukazy, odchodné, lyžiarske kurzy, asistentov učiteľa, rozvojové projekty MŠVVaŠ SR a mimoriadne výsledky žiakov.

Výdavky originálnych kompetencií boli financované z vlastných zdrojov NSK a z vlastných príjmov samotných školských organizácií, ako aj z časti iných príjmov kraja.

Na jednej strane teda dochádzalo k financovaniu miezd, odvodov, tovarov a služieb, bežných transferov pre všetky zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja v rámci základného fungovania týchto zariadení. Na strane druhej sa tieto výdavky používali aj na pokrytie činností súvisiacich s grantovými aktivitami podporujúcimi vzdelávanie mládeže, organizáciou rôznorodých podujatí, ako aj pri financovaní ostatných výdavkov na prenesené a originálne kompetencie.

### **Kapitálové výdavky**

Tento druh výdavkov bol v roku 2018 v programe Vzdelávanie čerpaný na úrovni **cca 5 miliónov EUR**. Kapitálové výdavky boli kryté najmä z vlastných zdrojov kraja (prevažne šlo o rezervný fond a daňové príjmy). Transfery zo štátneho rozpočtu z roku 2017 boli použité ako účelové dotácie z MV SR na financovanie výdavkov v projektoch škôl v oblasti prevencie kriminality.

Investičné akcie boli rozpočtované a realizované v rámci rozpočtu Úradu NSK, alebo boli súčasťou rozpočtu jednotlivých školských zariadení.

Kapitálové výdavky tak boli použité na nákup strojov, zariadení, techniky, dopravných prostriedkov, prípravnú a projektovú dokumentáciu a realizáciu stavieb. Došlo k nákupu napr. softvérových licencií pre SOŠ, laboratórnych pomôcok a zariadení, motorových vozidiel, či spracovaniu a aktualizácii prípravných a projektových dokumentácií k plánovaným a prebiehajúcim rekonštrukciám (elektroinštalácií, kanalizácií, rozvodov a pod.).

## **7.2 Oblasť kompetencií: Doprava**

Nitriansky kraj spravoval a udržoval 2 035,26 km<sup>17</sup> ciest II. a III. triedy.

Kompetencie v oblasti dopravy boli ako u ostatných krajov rozdelené medzi regionálnu autobusovú dopravu a správu ciest II. a III. triedy. Takto boli však rozdelené aj do programov, čiže Nitriansky kraj viedol dva samostatné programy v dopravnej problematike – program Doprava a Komunikácie – cesty II. a III. triedy.

Na území NSK pracovala skupina dodávateľov ARRIVA Nové Zámky, akciová spoločnosť a ARRIVA NITRA a.s. Správu a údržbu ciest vo vlastníctve NSK zabezpečovala Regionálna správa a údržba ciest Nitra a.s.

### **Bežné výdavky**

V rámci bežných výdavkov sa v oblasti prímestskej autobusovej dopravy štandardne uhrádzala strata objednaných služieb vo verejnom záujme, ktorá predstavovala cca 20 miliónov EUR. Komunikácie – cesty II. a III. triedy vyčerpali cca 16 miliónov EUR. Spolu teda oblasť dopravy spotrebovala z rozpočtu sumu **cca 36 miliónov EUR**.

V rámci správy a údržby ciest boli štandardne bežné výdavky použité na opravy a údržbu ciest II. a III. triedy, zabezpečenie zjazdnosti v zimnom období, opravy cestných telies, mostov, dopravného značenia, bezpečnostných zariadení a vybavenia, či údržbu zelene. Z tohto rozpočtu sa v roku 2018 pokrývali aj činnosti prvku Zvýšenie bezpečnosti na cestách II. a III. triedy, konkrétne súvislé opravy na predmetných cestách, veľkoplošné opravy na týchto cestách a bezpečnostné opatrenia a zariadenia na cestách II. a III. triedy.

Taktiež došlo k rekonštrukciám mostov a realizácii podujatia BECEP zameraného na bezpečnosť na cestách a propagáciu cestovania verejnou autobusovou dopravou v kraji.

### **Kapitálové výdavky**

Kapitálové výdavky na program Komunikácie boli čerpané vo výške **cca 3 miliónov EUR**. Zdrojom krytia týchto prostriedkov boli najmä financie z EÚ a spolufinancovanie zo štátneho rozpočtu, v menšej miere potom vlastné zdroje NSK (rezervný fond a daňové príjmy). Tieto výdavky boli použité na spracovanie prípravnej a projektovej dokumentácie a realizáciu stavieb – rekonštrukciu a modernizáciu ciest a výstavbu nových objektov.

Kapitálové výdavky v programe Doprava (autobusová doprava) neboli využívané.

#### **7.3. Oblasť kompetencií: Životné prostredie**

Ako jeden z mála krajov, viedol NSK samostatný program „Manažment ochrany životného prostredia“, v rámci ktorého sledoval čerpanie (iba) **bežných výdavkov**. Tie dosiahli v roku 2018 hodnotu **cca 9 tisíc EUR**.

V programe boli v danom roku sledované dva prvky – *Podpora a ochrana životného prostredia na území NSK v zmysle VZN* (tento prvok však nebol čerpaný, keďže nedošlo k schváleniu predmetného VZN) a *Strategické dokumenty v oblasti životného prostredia* (tu došlo práve k uvedenému čerpaniu, kedy bola uhradená zákazka na vypracovanie spomínaných strategických dokumentov).

#### **7.4. Oblasť kompetencií: Financie**

<sup>17</sup> Zdroj: Slovenská správa ciest. [https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha\\_ck\\_kraj-okres\\_2019-01-01.pdf](https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/vystupy-cdb/2019/kniha_ck_kraj-okres_2019-01-01.pdf)

Nitriansky samosprávny kraj viedol plnenie svojho rozpočtu uvádzaného v Záverečných účtoch, podobne ako ostatné kraja, vo veľmi podrobnej tabuľkovej forme spolu s textovým popisom výsledkov. Hospodárenie kraja prebiehalo na základe schváleného rozpočtu, ktorý podliehal priebežným zmenám. Čerpanie rozpočtu bolo rozdelené na položky rozpočtu bežných a kapitálových príjmov spolu s položkami príjmových finančných operácií. A podobne to bolo aj na strane výdavkov, kedy boli sledované položky rozpočtu bežných a kapitálových výdavkov spolu s položkami výdavkových finančných operácií. NSK v rámci tabuľkovej časti poskytol aj informácie o oddieloch jednotlivých programov.

Plnenie rozpočtu príjmov popísal NSK v roku 2018 nasledovne:

- Bežné príjmy
  - Daňové príjmy
  - Nedaňové bežné príjmy
    - Úrad NSK
    - odd. 01 – SZaP
    - odd. 07 – Zdravotníctvo
    - odd. 08 – Kultúra
    - odd. 09 – Vzdelávanie
    - odd. 10 – Sociálne zabezpečenie
  - Granty a transfery
    - Úrad NSK
    - odd. 07 – Zdravotníctvo
    - odd. 08 – Kultúra
    - odd. 09 – Vzdelávanie
    - odd. 10 – Sociálne zabezpečenie
- Kapitálové príjmy
  - Nedaňové kapitálové príjmy
    - Úrad NSK
    - odd. 07 – Zdravotníctvo (RO)
    - odd. 08 – Kultúra (RO)
    - odd. 09 – Vzdelávanie (RO)
    - odd. 10 – Sociálne zabezpečenie (RO)
  - Granty a transfery
    - Úrad NSK
    - odd. 07 – Zdravotníctvo
    - odd. 08 – Kultúra (RO)
    - odd. 09 – Vzdelávanie (RO)
    - odd. 10 – Sociálne zabezpečenie (RO)
- Príjmové finančné operácie
  - Tuzemské úvery
  - Prevod prostriedkov z rezervného fondu
  - Zostatky prostriedkov z predchádzajúcich rokov
  - Z realizácie ostatného finančného majetku

- Z predaja majetkových účastí
- Iné príjmové finančné operácie
- Zo splátok návratných finančných výpomocí

Plnenie rozpočtu výdavkov bolo v NSK v roku 2018:

- Bežné výdavky
  - Odd. 01 a 04 Úrad NSK, z toho:
    - PK 01 – Plánovanie, manažment a kontrola
    - PK 02 – Marketing a propagácia
    - PK 03 – Interné služby
    - PK 05 – Bezpečnosť
    - PK 06 – Komunikácie – cesty II. a III. triedy
    - PK 07 – Doprava
    - PK 08 – Vzdelávanie
    - PK 09 – Šport
    - PK 10 – Kultúra
    - PK 11 – Sociálne služby
    - PK 12 – Manažment ochrany ŽP
    - PK 13 – Zdravotníctvo
    - PK 14 – Administratíva
  - Odd. 08 – Kultúra
  - Odd. 01 a 07 – Zdravotníctvo
  - Odd. 09 – Vzdelávanie
  - Odd. 10 – Sociálne zabezpečenie
- Kapitálové výdavky
  - Odd. 01 a 04 – ÚNSK, z toho:
    - PK 01 – Plánovanie, manažment a kontrola
    - PK 02 – Marketing a propagácia
    - PK 03 – Interné služby
    - PK 05 – Bezpečnosť
    - PK 06 – Komunikácie – cesty II. a III. triedy
    - PK 08 – Vzdelávanie
    - PK 10 – Kultúra
    - PK 11 – Sociálne služby
    - PK 13 – Zdravotníctvo
    - PK 14 – Administratíva
  - Odd. 07 – Zdravotníctvo
  - Odd. 08 – Kultúra
  - Odd. 09 – Vzdelávanie
  - Odd. 10 – Sociálne zabezpečenie
- Výdavkové finančné operácie
  - Splácanie tuzemskej istiny
  - Úvery, pôžičky a návratné finančné výpomoci

- Ostatné výdavkové finančné operácie
- Účasť na majetku

Nitriansky samosprávny kraj v roku 2018 hospodáril nasledovne:

	Skutočnosť
<b>Príjmy</b>	2020 460 806,69 EUR
<b>Výdavky</b>	186 653 784,01 EUR
<b>Prebytok (+)/Schodok (-)</b>	15 807 022,68 EUR
<i>Stav dlhu k 31.12.2018 (zostatok k zaplateniu)</i>	<i>19 827 732,60 EUR</i>

## 8. Záverečné zhrnutie

Analýza obvyklej praxe pri výkone vybraných kompetencií v samosprávnych krajoch ukázala, že jednotlivé kraje v podstate postupovali v plnení svojich kompetencií na základe veľmi podobných princípov.

### Vzdelávanie

V rámci problematiky (programu) Vzdelávanie sledovali kraje čerpanie výdavkov a tvorbu príjmov zariadení, ktoré mali v zriaďovateľskej pôsobnosti. V každom kraji sa tieto zariadenia počítali v desiatkach (ide samozrejme o školy – gymnáziá, stredné odborné školy, jazykové školy, konzervatóriá a školské zariadenia – internáty, jedálne).

Príjmy tvorili tieto zariadenia na základe svojej vlastnej činnosti, čo sa týkalo najmä stredných odborných škôl, ktoré poskytovali na predaj svoje výrobky/služby a školských zariadení, ako sú napr. jedálne.

Výdavky boli sledované prenesené a originálne kompetencie. Pri prenesených kompetenciách sa skloňoval normatívny príspevok – objem finančných prostriedkov na úhradu miezd. V rámci originálnych kompetencií sa už pracovalo s vlastnými zdrojmi kraja a dochádzalo nimi k pokrytiu tovarov, služieb, investičných akcií.

Väčšina výdavkov v oblasti vzdelávania sa tak používala jednak na platy zamestnancov (bežné výdavky) v školách a školských zariadeniach a na strane druhej na činnosti ako sú nákup zariadení (či už do kuchýň alebo priamo učební), pomôcok, rekonštrukcie budov a areálov, dostavby (investičné zámery – kapitálové výdavky) a samozrejme na organizáciu rôznych podujatí s výchovno-vzdelávacím charakterom a zapájanie sa celoslovenských, ale aj zahraničných projektov.

Náklady na program Vzdelávanie boli u všetkých krajov najvyššou položkou výdavkovej časti rozpočtu kraja (v niektorých krajoch sa dostáva až na úroveň 80 miliónov EUR).

### **Doprava**

Kompetencie v oblasti dopravy si kraje rozdelili medzi kompetencie v doprave v zmysle prímestskej autobusovej dopravy a kompetencie v zmysle údržby a správy komunikácií (ciest II. a III. triedy, ktoré kraje spravujú).

Autobusová doprava sa na rozpočte podieľala iba bežnými výdavkami, ktorými kraj pokrýval stratu zazmluvneného autobusového dopravcu v súvislosti s poskytovaním služieb vo verejnom záujme. Kraje mali zmluvy zvyčajne s 2 dopravcami.

Správu a údržbu ciest mali na starosti akciová spoločnosť správy a údržby ciest daného kraja, ktorá mala samozrejme niekoľko regionálnych „pobočiek“. Náklady na správu a údržbu ciest spadali tak pod bežné, ako aj kapitálové výdavky. Pokrývali sa nimi nielen mzdy, tovary a služby, či bežné transfery, ale aj rekonštrukcie ciest, cestných objektov, nákupy zariadení, pohonných hmôt a pod.

Aj program Dopravy vykazoval vyššie hodnoty celkových nákladov (zvyčajne na úrovni cca 40-50 miliónov EUR).

### **Životné prostredie**

Životné prostredie bolo na úrovni krajov riešené, povedzme, okrajovo. Legislatívne bolo samozrejme pokryté – Úrad kraja zabezpečoval vydávanie rozhodnutí k žiadostiam, ktoré mohli mať vplyv na životné prostredie, avšak častokrát boli tieto činnosti vykonávané v rámci oddelenia regionálneho rozvoja, či územného plánovania.

Kraje taktiež nevedli vo svojom rozpočte (s výnimkou NSK) samostatný program zameraný iba na náklady v oblasti životného prostredia (o príjmoch nehovoriac).

Aktivity v oblasti životného prostredia sa tak vyskytovali najmä na úrovni plnenia úloh vyplývajúcich z platnej legislatívy a na úrovni projektov, ktoré implementovali školy, príp. samotný kraj, resp. boli pridružené k iným realizovaným aktivitám (súťaže, projekty zamerané na dopravu a jej vplyv na okolité prostredie, či projekty zamerané na odpadové hospodárstvo a pod.).

### **Financie**

Rozpočet kraja prechádza od fázy návrhu, cez úpravy a pripomienkovanie až ku schválenému stavu, ktorý bolo možné v priebehu roka upravovať v jednotlivých položkách. Finálne čerpanie rozpočtu potom popisoval dokument pod názvom Záverečný účet kraja za daný kalendárny rok.

Každý rozpočet bol v prvej fáze rozdelený na rozpočet bežných príjmov a výdavkov, kapitálových príjmov a výdavkov a príjmových a výdavkových finančných operácií.

Z pohľadu príjmov sa stabilne sledovali (na najvyššej úrovni podľa ekonomickej klasifikácie) daňové, nedaňové príjmy, granty a transfery. Samozrejme každá z týchto položiek rozpočtu mala ďalšie podpoložky, ktoré si každý kraj upravil sám (resp. ktoré zverejnil v rámci Záverečného účtu).

Na strane výdavkov sa sledoval čerpanie výdavkov samostatných programov, ktoré si opäť kraj viedol sám a tak je možné nájsť rozdiely v počte a označení jednotlivých programov. Každý kraj však sledoval náklady na samosprávu (manažment, kontrolu – Úrad kraja), dopravu, kultúru, vzdelávanie, zdravotníctvo, sociálne služby.

Finančné operácie boli veľmi špecifickou skupinou príjmov a výdavkov, ktoré boli vo veľkej miere „vratné“. Často sa totiž stalo, že keď kraj prijal nejakú dotáciu a nevyčerpal ju, bola táto vrátená poskytovateľovi – štátny rozpočet (príslušné ministerstvo). Preto sa rôzne objemy týchto finančných prostriedkov mohli zároveň vyskytovať aj v príjmoch aj výdavkoch – z dôvodu zákonnej povinnosti zaúčtovávania takýchto položiek.